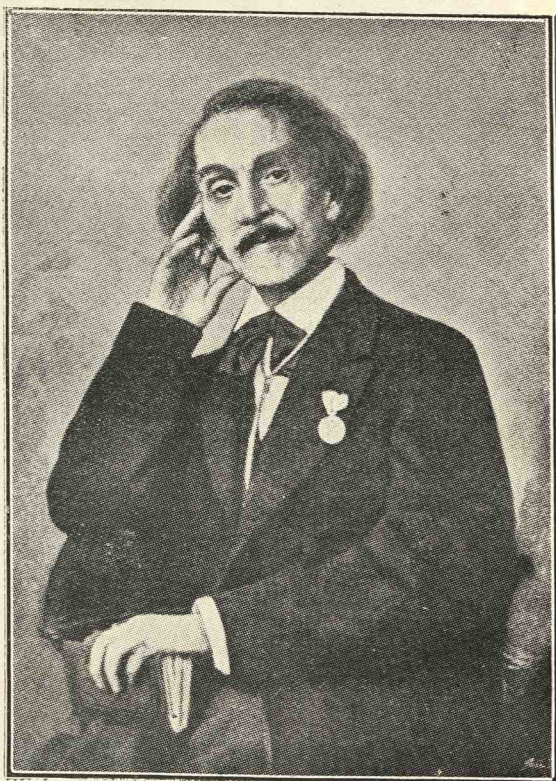

Poetul GRIGORE ALEXANDRESCU

Cometa anomala anonsata
13 Iunie
~

Cometa us longuacade, smer
us luscip to minte.

De re eper us ager cloast, us
nos it lausim.

Ch, spant, mure us abtize, Sof
tot acum us cinte

Biagad muretear us t ac us
up dsonzinn.

De ne ved ap d'aurma engie
us o ce nalar

in locum gence mad pr
he de ut not

Si us opor op ce h tps t us
na ta itealax

up in gante mat us murete
up in usime Si pofos.

Un autograf al lui Grigore Alexandrescu :
inceputul satirei „Cometei anonsate pentru 13 Iunie“.

AUTORI ROMÂNI MODERNI

GRIGORE ALEXANDRESCU

(1812—1885)

POEZII ALESE

cu un PORTRET, un FACSIMILÉ și un STUDIU

DE

MIHAIL DRAGOMIRESCU

EDITURA CASEI ȘCOALELOR

1921

-13746-

364

C/1905
1002609 Dublet
275 532

102.609

B.C.U. Bucuresti

C275532

GRIGORE ALEXANDRESCU

275.532
Cu cât trece vremea, cu atât Grigore Alexandrescu se înalță mai mult deasupra epocii sale. Născut la 1812 în Târgoviște, el rămâne de timpuriu singur pe lume, și, flăcăiandru, vine la București, unde concetățeanul său mai în vârstă, Heliade, începuse publicistica modernă românească cu înființarea «Curierului românesc». Urmează, fiind coleg cu Ion Ghica, lecțiunile francezului Vaillant și dobândește simpatia tuturor iubitorilor de literatură, atât prin înfățișarea lui de tânăr oacheș cu ochii vii și pătrunzători, cât și prin marele-i talent de a recita fragmente și chiar opere întregi din limba română, elenă și franceză :

Nu mai ești tu acela care 'n copilărie
Știai pe dinafară vestiț 'Alexandrie ?
Tu care, mai în urmă, răsând de-aceste toate,
De rost puteai a spune tragèdii însemnate :
«Meropa», «Atalia» și altele ? —

se întrebă el mai târziu, cu muștrare hazlie, în «Satira spiritului meu», și ne înformează astfel despre rara lui îndemănare artistică.

Cei ce reprezentau vlăstarele mișcării literare de pe vremuri, cum erau Iancu Văcărescu și Heliade, se interesează de dânsul și-l ajută. Heliade îl ia la el acasă, îi publică și chiar îi editează primele încercări (1832). Astfel își pune Gr. Alexandrescu temeliea carierei literare care, după ruptura cu Heliade, se desfășură în legătură, mai întâi cu cercurile boeresti și apoi chiar cu ale Curtii domnești, fără să renunțe însă la independența spiritului său patriot și umanitar, entusiast și mușcător, elegiac și glumet în același timp.

Pe atunci influența franceză era în toiu, și nu e de mirare că Gr. Alexandrescu scrie nu numai în genul lui Lamartine și Delavigne, poeți la modă, dar și în genul lui Boileau, La Fontaine și Florian, cu care făcuse de aproape cunostință în clasa lui Vaillant. Adoptând însă formele vechi și noi literare ale acestor scriitori francezi, el are marele merit, pe care numai o genialitate creatoare îl poate explica, de a le însufleți, împrumutându-le o viață nouă: lucru rar în literatura acelor timpuri. Astfel el creiază opere lirice ca «Umbra lui Mircea la Cozia», «Uciagașul fără voce», «Căinele soldatului» și cu deosebire capod'opera liricii noastre sociale, «Anul 1840», care toate au alt fond și alt accent decât al liricilor francezi dela care se inspiră: — apoi opere satirice, ca «Satira spiritului meu», «Cometei» și «Răspunsul cometei» care au alt umor și altă perspectivă sufletească decât acelea ale satirei lui Boileau: — și, în fine, fabule ca «Boul și Vițelul», «Toporul și Pădurea»

«Căinele și Cățelul», a căror intenție incisiv satirică și a căror simplitate și natural le dă dreptul să stea alături de acelea ale lui La Fontaine, reprezentând totuși altă cristalizare literară, cu alt farmec poetic decât acela al genialului poet francez.

In toate aceste opere, Gr. Alexandrescu nu e atât un scriitor tipic — cu toate că și ca scriitor înnoește limba română făcând-o capabilă să exprime ușor idei înalte și subtile—cât un mare poet, un creator de stări sufletești profunde, întrupate în personaje vii și simbolice, și în situații caracteristice vieții, de care conștiința omenească, în desvoltarea ei înfinită, trebuie să țină seama.

Putine versuri s'au scris care să aibă puterea de armonie evocatoare, ca cele prin care în «Umbra lui Mircea la Cozia», el zugrăvește măreția Oltului, care, cu talarurile lui de veacuri, oate 'n zidurile străvechii mânăstiri, mândra mărturie a trecutului, pe care însă numai sufletul îl vede cu fior, în adâncuri:

Ale turnurilor umbre peste unde stau culcate,
Peste țărnul din potrivă se întind se prelungesc,
Și-ale valurilor mândre generații spumegate
Zidul vechiu al mânăstirii, în cadență, îl izbesc.

El un bloc de natură, viață și suflet ce nu-și poate găsi asemănare în modelele sale.

Putine versuri s'au scris care să formuleze cu o mai mare căldură cuceritoare, mai concis și mai definitiv, tragedia sufletului biciuit de viață și ajuns la rezignare, ca cele din «Anul 1840»:

După suferiri crude, inima se 'mpietrește ;
Lanțul ce 'n vezi ne-apasă uităm cât e de greu :
Răul se face fire, simțirea amortește
Și trăești în durere ca 'n elementul tău.

*Pentru ca prin cuvântul armonice și plin de taină să
se înfiripe o lume de vis, o lume dincolo de viață, în
care fantazia să aibă puterea brutalei realități — puține
versuri s'au scris la înălțimea celor prin care Gr.
Alexandrescu ne înfățișează în «Ucigașul fără voe»
visul din pricina căruia eroul își ucisese soția adormită
lângă dânsul :*

Văzui : în bătrâne păduri depărtate
Părea că mă aflu ; eram călător ;
Dar calea pierdusem ; pe ramuri uscate
Cânta cucuveaua cu glas cobitor.

Copacii în preajmă păreau că 'nviază ;
Din toată tulpina un gemăt eșea :
Flămândă, cumplită, vedeam că-mi urmează
O ceată turbată de lupi, ce urla.

Și eu fugeam iute, fugeam cu grăbire,
Dar locul sub mine, de sânge 'nchegat,
Silinții-mi zadarnici puneă 'mpotrivire ;
De-o rece sudoare eram inundat.

Sufla un vânt iute și luna 'ngrozită
In spațieri veșnici trecea alergând,
Cu stinsele-i raze, cu fața-i pălită
Intinse pustiuri abia luminând...

Iar, dela aceste accente grave și adânci, dela aceste construcții aci masive și grandioase, aci vixionare și taînice, geniul acestui poet trece fără nici o sfortare la accentul ușor, filosofic și firesc, aci ironic, aci xâmbitor, dar totdeauna senin, al satirelor și fabulelor sale. E mărturisirea unei amplitudini sufletești, în adevăr miraculoase.

Iată, de pildă, cum Gr. Alecsandrescu, imitând pe Boileau, dar întrecându-l în naturalul expresiei și în unor, ne arată slăbiciunea lui pentru poezie :

Însă eu, ca să mă apăr, las un lucru început
Și 'ntr'un sfert stric câteodată ce 'ntr'o lună am făcut ;
De pământ trântesc condeiul, meseria o urăsc
Și să nu-l mai iau în viață, eu mă jur și hotărăsc.
Dar precum Boileau zice: un neastâmpăr ne'nțeles
Ne 'nțetat se 'mpotrivește hotărârii ce-am ales;
De urechi par'că mă trage, din somn noaptea mă deștept
Și cu multă plecăciune rima mândră o aștept.

(Epistolă lui Iancu Văcărescu).

Și iată cu ce firească filosofie și cu ce finețe sfichiue natura omenească, pe care zadarnic cauți s'o îndreptexi prin fabule și sfaturi :

De când lumea e lume, ce carte omenească
Putu de fapte rele pe oameni să oprească ?
Cânte lupii și urșii în pilde cât le place —
Omu-și caută treaba și tot ce-a 'nvățat face.
Povețele sunt vorbe, dar fapta e departe ;
Și prea puțini urmează morala dintr'o carte.

(Epistolă către Voinescu II)

A împăca cerințele versului mecanic cu accentul sufletesc, așa încât curântul să aibă pecetia definitivului, e una din cele mai grele lucrări de înfăptuit în literatură. E marele merit al lui Gr. Alecsandrescu de a o fi realizat în așa grad, că, chiar cu greșelile de ritm caracteristice versurilor lui, dicțiunea lui poetică se prezintă ca ceva unic, prin firescul ei.

Acest lucru se vede în atâtea replici cu adevărat clasice, din fabulele sale.

Comparați bunioară pasagiul din „Le renard qui prêche” de Florian, unde Leul întreabă pe Vulpoiul cu ce să-i răsplătească talentul lui de predicator:

Vous m'avez montré la vérité ;
Je vous dois un juste salaire :
Que me demandez-vous pour prix de vos leçons ?
La renard répondit : « Sire, quelque dindons ! » —

cu pasagiul corespunzător, atât de vioiu și plin de umor, din traducerea care, allminteri, e în general stângace și greoaie, a poetului nostru :

Insă, pentru osteneală,
Spune fără de sfială
Ce vrei ? Slujbă, rang sau bani ?
Oratorul zise 'ndată :
Prințule, în loc de plată,
Aș pofti câțiva curcani !

Se poate ceva mai firesc, mai lapidar și mai tipic

*pentru proștia Elefantului, decât versurile în care,
adresându-se Lupului, e convins că face dreptate Oii,
când zice:*

O ert: de dajdii fie scutită;
Ale ei plângeri voiu să le-ascult,
Și decât pielea obișnuită
Să nu poți cere un păr mai mult ?

*Tot astfel sunt versurile prin care Samson repede pe
Cățelul aiurit:*

Adevărat, vorbeam,
Că nu iubesc mândria și că urăsc pe lei,
Că voiu egalitate—dar nu pentru căței;—

*sau versurile prin care Vulpoiul replică Lupului
«moralist»:*

Să trăiți la mulți ani, dobitocia voastră,
Ne poate fi ertat
Să vă 'ntrebăm smerit pe Înălțimea ta
De unde-ați cumpărat postavul de mantă ? —

*sau versurile, trecute în proverb, în care servitorul
sfătuește pe Vișel, nepotul Boului, să fie mai prudent
cu observațiile pe care ar vrea să le facă Unchiului
parvenit:*

Ba să-ți cauți treabă că mănânci trântea!:
S'a schimbat boerul nu e cum il știi!—

sau, în fine, pretextul *Vulpii*, care, numită în funcție de *Domnul Elefant*, nu mai vrea să ia parte, cu ver-
va-i oratorică, la întrunirile opoziției :

Domnul știe ce face :

El ne'ncetat gândește la-al obștiei folos ;

Adio ! sunt bolnavă : m'am înecat c'un os.

Sunt situațiuni omenesti tipice și deci nemuritoare, în care gândul satiric înfierează, fără răutate, dar și fără îndurare, pe om în acțiunile care dăxonorează dumnexescul dintr'însul. Gr. Alexandrescu este astfel în acelaș timp un mare poet și un mare moralist, și literatura română printr'însul a făcut primul pas în sfera literaturii universale.

Mihail Dragomirescu

NB. — În redarea textului nu s'a luat de bază niciuna din edițiile existente, întrucât toate au defecte, fie din punctul de vedere al exactității, fie din punctul de vedere al gustului. Dintre diferitele variante, s'au adoptat acelea care, satisfăcând criteriul estetic, se găsesc într'una sau alta din edițiile autorului. Unde corectitudinea limbei a cerut'o (un caz sau două), s'au introdus îndreptările necesare, dar numai întrucât n'au desfigurat textul. În acelaș timp s'au făcut unele suprimări de strofe cerute de simțul estetic.

M. D.

I.

ODE, MEDITAȚII, BALADE

ANUL 1840

Să stăpânim durerea care pe om supune,
Să așteptăm în pace al soartei ajutor;
Căci cine știe oare, și cine îmi va spune
Ce-o să aducă ziua și anul viitor?

Măine poimăine, poate, soarele fericirii
Se va arăta vesel pe orizon senin:
Binele ades vine pe urmele mahnirii
Și o zâmbire dulce după un amar suspin.

Așa zice tot omul ce 'n viitor trăește,
Așa zicea odată copilăria mea;
Și un an vine, trece, ș'alt an îl moștenește
Și ce nădejdi dă unul, acelălalt le ia.

Puține-aș vrea iubite, din zilele-mi pierdute,
Zile ce 'n veșnicie și-iau repedele sbor;
Puține suvenire din ele am plăcute:
A fost numa 'n durere varietatea lor!

Dar pe tine, an tânăr, te văz cu mulțămire:
Pe tine te dorește tot neamul omenesc!
Și eu sint mică parte din trista omenire,
Și eu a ta sosire cu lumea o slăvesc!

Când se născu copilul ce s'aștepta să vie,
Ca să ridice iarăși pe omul cel căzut,
Uu bătrân îl luă 'n brațe, strigând cu bucurie:
«Sloboade-mă, Stăpâne, fiind că l-am văzut».

Astfel dreptii ar zice, de ar vedea 'mplinite
Câte într'al tău nume ne sint făgăduite,
O an, prezis atâta, măreț reformator!
Incepi, prefă, răstoarnă și îmbunătățează,
Arată semn acelor ce nu voesc să crează:
Adu fără zăbavă o turmă ș'un păstor.

A lumii temelie se mișcă, se clătește,
Vechile-i instituții se șterg, s'au ruginit;
Un duh ferbe în lume, și omul ce gândește
Aleargă către tine, căci vremea a sosit!

Ici, umbre de noroade le vezi ocârmuite
De umbra unor pravili călcate, siluite
De alte mai mici umbre, neînsemnați pitici.
Or'care simțiminte înalte, generoase,
Ne par ca niște basme de povestit frumoase,
Și tot entuziasmul isvor de idei mici.

Politica adâncă stă în fanfaronadă
Și știința vieții în egoism cumplit;
D'a omului mărire nimic nu dă dovadă,
Și numai despotismul e bine întărit.

An nou! Aștept minunea-ți ca o cerească lege:
Dacă însă păstorul ce tu ni l-ai alege
Va fi tot ca păstorii de care-avem destui,
Atunci... lasă în starea-i bătrâna tiranie,
La darurile tale eu nu simț bucurie:
De 'mbunătățiri rele cât vrei suntem sătui.

Ce bine va aduce o astfel de schimbare?
Și ce mai rău ar face o stea, un comet mare,
Care să arză globul ș'ai lui locuitori?
Ce-i pasă bieteii turme, în veci nenorocită,
Să știe de ce mână va fi măcelărită,
Și dacă are unul sau mulți apăsători?

Eu nu îți ceiu în parte nimica pentru mine:
Soarta-mi cu a mulțimii aș vrea să o unesc;
Dacă numai asupra-mi nu poți s'aduci vr'un bine,
Eu rîz d'a mea durere și o desprețuesc.

După suferiri multe inima se 'npietrește;
Lanțul ce 'n veci ne-apasă uităm cât e de greu;
Răul se face fire, simțirea amortește,
Și trăesc în durere ca 'n elementul meu.

Dar aș vrea să văz ziua pămîntului vestită,
Să răsufli un aer mai liber, mai curat;
Să perz ideia tristă de veacuri întărită,
Că lumea moștenire despoților s'a dat!

Atunci dac' a mea frunte galbenă, obosită,
Dacă a mea privire s'o 'ntoarce spre mormânt,
Dac' a vieții-mi triste făclie osândită
S'o 'ntuneca, s'ar stinge d'al patimilor vânt,

Pe aripile morții celei mântuitoare,
Voiu părăsi locașul unde-am nădăjduit;
Voiu lăsa fericirea aceluia ce-o are,
Și a mea pomenire acelor ce-am iubit.

22.5.52

- 13446 -

UMBRA LUI MIRCEA LA COZIA

Ale turnurilor umbre peste unde stau culcate ;
Către țărmul din potrivă se întind, se prelungesc,
Ș'ale valurilor mândre generații spumegate
Zidul vechiu al mănăstirii în cadență îl isbesc.

Dintr'o peșteră, din râpă, noaptea ese, mă 'mpresoară ;
De pe muche, de pe stâncă, chipuri negre se cobor ;
Mușchiul zidului se mișcă... p'ntre iarbă se strecoară
O suflare, care trece ca prin vine un fior.

Este ceasul nălucirii : un mormânt se desvelește,
O fantomă 'ncoronată din el ese... o zăresc...
Ese... vine către țărmuri... stă... în preajma ei privește...
Râul înapoi se trage... munții vârful își clătesc.

Ascultați!.. marea fantomă face semn... dă o poruncă...
Oștiri, taberi fără număr împrejuru-i înviez'...
Glasul ei se'ntinde, crește, repetat din stâncă 'n stâncă,
Transilvania l-aude, Ungurii se înarmez'.

Oltule, care-ai fost martur vitejiilor trecute,
Și puternici legioane p'a ta margine-ai privit,
Virtuți mari, fapte cumplite îți sunt ție cunoscute,
Cine oar' poate să fie omul care te-a 'ngrozit ?

Este el, cum îl arată sabia lui și armura, ¹⁾
Cavaler de ai credinței, sau al Tibrului stăpân ?
Traian, gloria Romei ce se luptă cu natura ? ²⁾
Uriaș e al Daciei, sau e Mircea cel bătrân ?

Mircea ! îmi răspunde dealul ; Mircea ! Oltul repetază ;
Acest sunet, acest nume valurile îl primesc ;
Unul altuia îl spune, Dunărea se 'nștiințează,
Și-ale ei spumate unde către mare îl pornesc.

---

¹⁾ În biserica dela Cozia, Mircea este zugrăvit în costum de cruciat.

²⁾ Pe malul stâng al Oltului se văd drumuri făcute de Traian.

Sărutare, umbră veche! Priimește 'nchinăciune
De la fii ai României, care tu o ai cinstit;
Noi venim mirarea noastră la mormântu-ți a depune;
Veacurile ce 'nghit neamuri al tău nume l-au hrănit.

Noi citim luptele voastre, cum privim vechea armură
Ce un uriaș odată în rășboae a purtat;
Greutatea ei ne-apasă, trece slaba-ne măsură,
Ne 'ndoim dac' așa oameni, într'adevăr au stat.

.....

Dar a nopții neagră mantă peste dealuri se lățește.
La apus se-adună norii, se întind ca un veșmânt;
Peste unde și 'n tărie întunericul domnește:
Tot e groază și tăcere... umbra intră în mormânt.

Lumea e în așteptare... turnurile cele 'nalte
Ca fantome de mari veacuri pe eroii lor jelesc:
Și-ale valurilor mândre generații spumegate
Zidul vechiu al mânăstirii în cadență îl isbesc.

O I M P R E S I E
DEDICATĂ OȘTIRII ROMÂNE

22 Aprilie 1846

Puțini erau la număr ostașii României,
Dar când ale lor cete, pe luciul câmpiei,
Semeț înaintară cu pas răsunător;—
Din sulite, din coifuri, din armele albite,
Când soarele în unde, în raze aurite,
Lumina își răsfrânse pe steagul tricolor;

Când caii, repezi, ageri, cu coame răsfirate,
Cu nărilor aprinse, cu gurile spumate,
Mușcând de neastâmpăr zăbala ce-i ținea,
Isbind sub ei pământul și răsuflând omorul,
La sunete de luptă pe câmp își luau sborul,
Ca vulturi ce în aer o pradă ar vedea;

Și când auzii glasul aramei tunătoare,
Și când văzui silitra de fulger purtătoare.
Câmpia, atmosfera de fum întunecând,
Iar p'ntre fum, p'în ceață, egretele-albicioase
Mișcându-se departe, ca umbre fioroase
Ce es din întuneric o crimă-amenințând;—

Electrică scântee simții... și bucuria,
Din inimă pe chipu-mi suită ca mânia,
Pe fruntea-mi se aprinse, în ochii-mi străluci;
Sub pasurile mele simții arzând pământul,
Și vechea strălucire, cu sgomotul, cu vântul,
Iluzii-mii bogate cu fală se ivi.

A ! unde e acuma puternica mărire
Din vremea când a țării eroică oștire
In lupte uriașe Buzeștii comanda;
Când vulturul Daciei cu fruntea 'ncoronată,
Și duhul răsbunării cu manta-i sângerată
Da semnul biruinței și calea ne-arăta !

Călugărenii încă păstrează pomenirea
Vitejilor ce 'n valea-i aflară nemurirea,
Al faptelor de cinste preț veșnic meritat :
Iar praful ce acolo de vânturi viscoloase
In aer se ridică, e pulbere de oase
Ce tabere dușmane în treacăt au lăsat..

Spun, că în urma luptei, în Asia bogată,
Dacă Mahometanii vedeau câte odată
Un armăsar ce 'npreajmă-i căta el sforăind ;
Coprinși d'adâncă spaimă, ziceau cu 'nfiurare
Că el a văzut umbra acea îngrozitoare
A lui Mihai Viteazul asupra-le viind.

.....

Iar voi rășboinici tineri, drage batalioane,
Fiice ale acelor vestite legioane,
Care între noroade un nume ne-au lăsat ;
Voi, căror acest nume e dat el în păstrare,
Cu cinste veți răspunde l'a patriei chemare,
Când vechiul nostru sânge nu poate fi schimbat.

RUGĂCIUNEA

Al totului părinte, tu, a cărui voință,
La lumi ne'nființate ai dăruit ființă.

Stăpâne Ziditor!

Putere fără margini, isvor de veșnicie,
Al căruia sfânt nume pământul nu îl știe,
Nici omul muritor!

Dacă la cer s'aude glasul făpturii tale,

Fă ca întotdeauna pe a virtuții cale

Să merg nestrămutat.

Când soarta mă apasă, cum și când îmi zâmbește,

Când veselă m'ajută, când aspră mă gonește,

Să pociu fi neschimbat.

Mândria 'n fericire să nu mă stăpânească,
Măhnirea în restriște să nu mă umilească,
Dreptatea să o știu.

Conștiința să-mi fie cereasca ta povață, ●
Prin ea tu mă'ndreptează, și când greșesc mă 'nvață.
Cum trebuie să fiu.

Fă să doresc de obște al omenirii bine,
Să mă cunosc pe însumi, și p'altul decât tine
Să nu am Dumnezeu.

La oameni adevărul să-l spui fără sfială,
De cel ce rău îmi face, de cela ce mă 'nșală
Să nu îmi răsbun eu.

Și fă ca totdeauna al meu suflet să vadă
Lumina așteptată, a nemuririi rază,
Dinecolo de mormânt,
Acolo unde viața cea veșnică zâmbește
Sărmanului acela ce 'n viață pătimește,
Gonit p'acest pământ.

Știu cum că lumea noastră, 'ntre globurile multe
Ce sânt pentru mărirea-ți cu un cuvânt făcute

După un veșnic plan,

Nimica înainte-ți nu poate să se crează;

C'asa de puțin este, ș'atâta însemnează

Un val în Ocean.

Cunosc cu toate-acestea și văz cu 'ncredințare,

Că'n fapta cea mai mică și'n lucrul cel mai mare

Deopotrivă ești;

Că la a ta dreptate nu este părtinire:

Că îngrijești de toate, că fără osebire

Ș'asupra mea privești.

Cu tunetul din ceruri tu ocolești pământul;

Inflorești cu natura și răcorești cu vântul;

Ești viața ce ne-ai dat.

Ascultă dar, Stăpâne, supusa rugăciune

Ce sufletul o 'nalță, ce inima depune

La tronu-ți ne'ncetat.

Până'n ceasul diu urmă amorul tău să-mi fie
Comoară de nădejde, de dulce bucurie,
Isvor de fericiri;
El singur să-mi stea fața în acele minute,
Când planuri viitoare și amăgiri trecute
Se șterg ca năluciri.

UCIGAȘUL FĂRĂ VOE

O temniță-adâncă îmi e locuința:
Prin dese, prin negre zăbrele de fer,
O rază perdută îmi spune ființa
Ceresului soare, seninului cer.

Și frigul mă 'ngheață; e umed pământul;
De ziduri, de lanțuri eu sunt ocolit:
Aici suferința așteaptă mormântul,
Căci legile lumii așa au voit.

Adus ca o crudă, sălbatică hiară,
L'a temniței poartă nădejdea-am lăsat,
Și simț chinuire atât mai amară
Cu cât a mea soartă eu n'am meritat.

O! noapte fatală, o! noapte cumplită!
Pe patu-mi de trudă dormeam obosit:
Era despre ziuă: soția-mi iubită
Ședea lângă mine... un' vis, vis cumplit!

Văzui: în bătrâne păduri depărtate
Părea că mă aflu; eram călător;
Dar calea perdusem; pe ramuri uscate
Cânta cucuveaua cu glas cobitor.

Copacii în preajmă-mi părea că 'nviază;
Din toată tulpina un gemăt eșea:
Flămândă, cumplită, vedem că-mi urmează
O ceată turbată de lupi, ce urla.

Și eu fugeam iute, fugeam cu grăbire,
Dar locul subt mine, de sânge 'nchegat,
Silinții-mi zadarnici punea 'mpotrivire:
D'o rece sudoare eram inundat.

Sufla un vânt iute, și luna 'ngrozită,
In spațuri veșnici trecea alergând,
Cu stinsele-i raze, cu fața-i pălită
Intinse pustiuri abia luminând.

Apoi de odată în nori se ascunse,
Și lipsa ei dete cumplitul semnal:
In spaima nespusă ce-atunci mă pătrunse,
Văzui trecând moartea pe palidu-i cal.

Schelet d'altă lume, cu forme cumplite,
Rânjind către mine, privea neclintit:
In mâna-i uscată, în unghi ascuțite
Ținea o femeie... Din capu-i zdrobit

Mușca câteodată, mușca cu turbare,
Și creeri și oase din gură-i cădea,
Uimit rămăsesem: la or'ce mișcare
Părea că ea rupe din inima mea.

Dar ceata de hiare o văz... mă sosește...
Ferbintea-i suflare acum o simții...
Mă plec, cat și mâna-mi grea piatră 'ntâlnește,
Curaj desnădejdea îmi dă, și... isbii...

Un țipăt s'aude... eu saiu în picioare,
Din somnu-mi de groază atunci deșteptat,
Soția-mi lipsită d'a vieții suflare
Zăcea... capu-i tânăr era sfărâmat!

D'atunci zile multe și nopți osândite
Pe frunte-mi trecură! Eu nici am simțit
A lor osebite; vedenii cumplite
Și țipetu-acela în veci m'a 'nsoțit.

Răsună el seara, l-auz dimineța,
Precum în minutul prin crimă 'nsemnat;
Și eu trăese încă! trăesc, căci vieța,
Amară pedeapsă, în dar mi s'a dat.

Aici aştept vremea și ziua dorită.
Să văz dacă dreptul cerește împărat
Privește la fapta-mi ce este cumplită,
Sau numai la cuget ce este curat.

C A N D E L A

Tăcerea e adâncă și noaptea 'ntunecoasă,
Norii ascund vederea înaltelor țării,
Ș'a stelelor de aur mulțime luminoasă,
Ce smălțuiau seninul cereștilor câmpii.

Numai religioasa a candelii lumină,
Aprinsă de credință, și limpede, și lină,
Lucește înaintea icoanei ce slăvesc!
Emblemă-a bunătații, mângâetoare rază,
Ea par'că priimește și par'că 'nfățișează
Rugăciunile noastre Stăpânului obștesc!

În minutele-acelea când sufletul gândește,
Când omul se coboară în conștiința lui,
Ca unei inimi care cu noi compătimizește,
Frățestii ei lumine durerea mea supuii.

Câte chinuri ascunse, câte lacrimi vărsate
Au avut-o de martur, și i-am încredințat!
Câte dorinți smerite și neînființate
Am tănuit de lume, și ei i-am arătat.

Dumnezeu ce de față pe cruce se arată,
El care-a nedreptății e pildă de 'ngrozit,
Imi spune că 'nainte-i se va vedea odată
Cel ce nedreptățește cu cel nedreptătit.

Atunci creștinu-acela cu fruntea în țărână,
Dar cu otrava'n buze și cu ferul în mână,
Umilit ca să 'nșale, și blând ucigător,
Tronul Dumnezeirii cum va putea să-l vază,
Când la un semn puternic se vor clăti cu groază
Cerurile-așezate pe polurile lor?

.....

.....

Iar tu, candelă sfântă, a căreia vedere
Imi aduce aminte atâtea năluciri,
Imi vei fi totdeauna rază de mângâere:
Vei ști de o potrivă și fapte și gândiri.

Voiu alerga la tine în dureri și necazuri,
De oameni și de soartă când voiu fi apăsât:
Astfel corăbierul când marea e 'n talazuri,
Aleargă la limanul ce-adezea l-a scăpat.

MEDITAȚIE

Vara-și apucă sborul spre tăraturi depărtate,
Al toamnei dulce soare se pleacă la apus,
Și galbenele frunze, pe dealuri semănată,
Simțiri deosebite în suflet mi-au adus.

O! cum vremea cu moartea cosese fără 'ncetare!
Cum schimbătoarea lume fugând o re'nnoesc!
Câtă nemărginită pun ele depărtare
Între cei din morminte și acei ce doresc!

Unde atâți prieteni, plăcuți de tinerețe?
Unde-acele ființe cu care am crescut?
Abia ajunși în vârsta frumoasei dimineți,
Ca ea, fără a se 'ntoarce, ca dânsa au trecut!

.....

.....

Ce netedă câmpie, cum ochiul se uimește,¹⁾
Ce deșert se arată ori în cotro privești!
Intinsa depărtare se pare că unește,
Cu ale lumii margini, hotarele cerești.

Cât sânge aste locuri setoase înghițiră!
Câte oase războiul aici a semănat!
Câți veterani războinici, moartea purtând, muriră
Pentru isbânzi de care ei nu s'au bucurat!

Imi pare că-i văz încă răsturnați în țărână,
Pe 'neretița lor frunte sfârșitul arătând.
Dar, mai clătindu-și capul și, c'o murindă mână,
Ferul care le scapă, cu furie strângând.

Ei nu gândesc la moarte, nu gândesc la viață,
Ei nu gândesc la fapte ce 'n viață au urmat,
Ci când sufletul sboară, când sângele îngheață,
Toată durerea le-este că nu și-au răsbunat!

.....

.....

---

¹⁾ Câmpia Brăilei.

Puțin mai înainte un monument s'arată;
Să-l privim... Dar ce semne de cinste pe el sunt?
Negreșit cei dintr'însul slăviți au fost odată:
Azi slava stă d'asupra, și omul în pământ!

Iată, fără 'ndoială, o mare mângâere,
O voi, care un titlu ș'un nume pismuiți!
Când tot ce e 'nalt cade și când mărirea pierе,
Mărirea, înălțarea, la ce le mai doriți?

Din vremile trecute, în veacuri viitoare,
Un nume să răsune, cu slavă 'mpodobit,
Să treacă peste vârste și peste ani să sboare, —
Acela ce îl poartă cu ce s'a folosit?

Când marea 'ntărâtată corabia-ți sdrobește,
Când loc de mântuire nu este, nici liman,
Când, cu grozave furii asupra ta pornește:
Spumoasele lui valuri, bătrânul Ocean:

Spune-mi, îți pasă-atuncea să știi de mai plutește
Catartul fără pânze ce nu-ți e de-ajutor,
Să vezi dacă pe unde se ține, se clătește,
Și dac'ai fost odată, în barcă sau vapor ?

.....

.....

Dacă în cartea soartei omu-ar ști să citească,
Să-și afle fieș'care grozavul viitor,
Cine-ar mai vrea, Stăpâne, aicea să trăiască,
Când lumea e de chinuri nedeșertat isvor ?

Vremea d'acum, trecutul, a-l ști avem putere,
Numai ce-a să se 'ntâmpile noi nu putem vedea ;
Dar când ceasul sosește, când nălucirea piere,
Se trage de odată și veșnica perdea.

PEȘTERA

Peșteră 'ntunecată, azil al pocăinței,
Unde omenești fumuri ca fumurile pier.
Unde-eroii credinței
Au murit pentru lume, ca să trăiască 'n cer!

Tu, care ai fost martur l'atâtea rugăminte,
Ce se șoptiau în umbra și în răcoarea sa,
Când inima fierbinte
Vieța de vecie în lacrimi o căta;

Dacă bolțile tale, ce nu pot fi pătrunse
De omenești suspinuri, d'al pașimilor vânt,
Duc sufletul prin locuri și prin cărări ascunse,
Departe de pământ,—

Iartă cumplita spaimă, ce în sânu-mi aprinse
Urăcioasa privire a foștilor părinți,
Și altarul de piatră pe care stau întinse
Mădulare de sfinți.

Fioroasa răceală ce 'nsufl'a ta vedere,
Veșnicul întuneric aicea domnitor
Și grozava tăcere,
Arăt' umbrele morții ce p'ntre oase sbor.

Aici, cu toate-acestea, religia vorbește
Celor ce vor s'asculte cuvântul lui *Hristos* :
Groaza cu 'necetul piere, și omul întâlnește
Povețe de folos.

Vicleanul își desbracă aici ipocrizia ;
Acel căit se 'mpacă cu ceru 'ntărâtat ;
Aici fapta cea bună visează veșnicia
Ș'așteaptă ne'necetat.

Și omul care crede, și omul ce așteaptă,
D'o sfântă mângâere în veci e însoțit ;
Pacea va fi cu dânsul, el va lua răsplată,
Căci a nădăjduit.

MIEZUL NOPTII

Aici p'aste ruine cu mândre suvenire,
Privesc cum orizonul se umple de făclii,
Cum luna în tăcere s'arată să inspire
Gândiri religioase l'ai lui Apòlon fii.

Când tot doarme 'n natură, când tot e liniștire,
Când nu mai e mișcare în lumea celor vii,
Deșteaptă priveghează a mea tristă gândire,
Precum o piramidă se 'nalță în pustii.

Ai mei ochi se preumblă pe dealuri, pe câmpie,
Al meu suflet se 'nalță pe aripi d'un foc sfânt,
In sboru-i se ridică la poarta de vecie,
Căci nici o legătură nu are pre pământ.

Nădejdea mea din lume de moarte se precurmă :
Trecù ea precum trece un fulger p'între nor,
S'a șters precum se șterge a vulturului urmă,
Când spintecă văzduhul în falnicul său sbor.

De când perdui părinții-mi trei erni întregi trecură,
Trei erni, căci după erne vieța-mi socotese,
Căci zilele-mi ca earna de viscoloase-mi fură,
Copac din mezul ernii ce vânturi îl clătesc.

Frumoasa primăvară acuma se grăbește
La caru-i să înhame pe zefirii ușori ;
Pășește, și pe urmă-i verdeața se ivește
Și cerul se desbracă de viforoșii nori.

Zefirul printre frunze misterios suspină,
E limpede-orizontul și cerul luminos ;
A râurilor șoptă... Dar unda lor e lină,
Iar sufletu-mi e 'n valuri, n'am soare seninos.

Căci inchinat durerii, amara mea viață
D'atunci e pentru mine nisip neroditor,
Ce vara îl usucă, ce eara îl îngheață.
Pe care flori nu află sărmanul călător.

Lăsat strein în lume, lipsit de or'ce bine,
Văzând că nu-mi rămâne plăcere pe pământ,
Văzând zilele mele de suferințe pline,
Puiu mâna p'a mea frunte și caut un mormânt.

Puțină vreme încă, și glasu-mi se va stinge,
Și inima de-a bate în pieptu-mi va 'nceta!
Atunci fără 'ndoială eu soarta voiu învinge,
Și a vieții taină în moarte voiu afla.

CÂNELE SOLDATULUI

Rănit în războae, soldatul căzuse
Și'n puține zile chinuit muri,
Depart d'o mumă care îl crescuse
Și care-l iubi!

Sărman, fără rude, pe țărmuri străine,
N'avea nici prietini, nici un ajutor;
Nu era ființă care să suspine
Pentr'un trecător!

Singurul tovarăș de nenorocire,
Singura-i avere, un câne iubit,
Sedea lângă dânsul, și'n mare mâhnire
Părea adâncit.

Acum tot e gata pentru îngropare,
Acum ridie' trupul pe mâini de soldați :
Cinste hotărâtă acelora care
Mor pentru 'mpărați.

In fruntea paradei cânele pornește,
Din ochii lui pică lacrimi pe pământ,
Ca un iubit frate, el îl însoțește
Până la mormânt.

Acî se oprește, acî se așază,
Nimic nu îl face a se depărta :
Așteaptă să-l strige, crede c'o să-l vază,
Când s'o deștepta!

Câteodată cearcă piatra s'o ridice,
Câteodată latră dup' un călător ;
Coprins de durere: «Vino», par'c'ar zice,
«Să-mi dai ajutor».

Apoi când străinul, de milă, voește
A-l trage d'o parte și hrană a-i da.
El își pleacă capul, în pământ privește,
Și nimic nu va!

De două ori noaptea cu umbrele sale
Emisferul nostru l-a învăluit.
Și sârmanul câne din locul de jale
A fost nelipsit!

Dar în dimineața acea viitoare,
Pe când se deșteaptă omul muncitor,
Zăcea lângă groapă, mort de întristare,
Cănele Azor!

A D I O
LA TARGOVIȘTE

Culcat p'aste ruine, subt care adâncită
E gloria străbună și umbra de eroi,
In liniște, tăcere, văz lumea adormită
Ce uită'n vremea nopții, necazuri și nevoi.

Dar cine se aude? Și ce este-acest sunet?
Ce oameni, sau ce armii și ce repede pas?
Pământul îl clădește răsboinicescul tunet:
Sgomot de taberi, șopte, trece, vâjâe-un glas...

Dar unde sânt acestea? S'au dus! Au fost părere!
Căci armele, vitejii și toate au trecut.
Așa, orice mărire nimienicită pierе!
A noastră, a Palmirii ș'a Romei a trecut.

Și pe țărână aceea, de care-odinioară
Se spăimântau tiranii de frică tremurând,
Al nopții tâlhar vine și pasări cobe sboară,
Pe monumente trece păstorul șuerând.

.....

Mă scol, mă mut d'aicea; duc pasurile mele,
Ce pipăe cărarea, în fundul unui crâng;
Și las aceste morminte cu suveniruri grele,
Pe care nu am lacrimi destule să le plâng.

Aicea am nădejde să aflu mulțumire:
Eu voiu să auz unda și cerul să-l privesc,
Să văz a Aurorei mult veselă zâmbire,
Razele dimineții ce norii auresc.

Acî stejari cu fală la cer se îndreptează,
'Nălțând ale lor ramuri spre-azûrele câmpii.
Acî plopii cu frunza o vale 'ncoronează;
Ăcolo se văd dealuri, ș'aici sălbatici vii.

Din coasta-acestor stânce, din vârful astui munte
De unde își apucă vultûrul al său sbor,
A nopții stea revarsă lumină p'a mea frunte,
Și raza-i se reflectă pe limpede isvor.

Acî zefirul vesel prin frunze 'ncet suspină;
Aicea orizonul e dulce, luminos;
Aici aceste râuri... Dar unda lor e lină,
Iar sufletu-mi e 'n valuri, n'am soare seninos.

Din sânul maicei mele, născut în griji, neazuri,
Restriștrea mi-a fost leagăn, cu lacrimi m'am hrănit;
Ca ale mării repezi și groaznice talazuri,
De vântul relei soarte spre stânci am fost gonit.

Acuma pretutindeși întorc a mea vedere,
Dar ochii-mi mulțumire de loc nu întâlnesc.
Căci nimenea nu simte cumplita mea durere,
Și oamenii pe mine trecând mă ocolesc.

Așa! așa! iubite, s'a dus scumpul meu bine!
Văzând că nu-mi rămâne plăcere pe pământ,
Văzând că pentru mine s'au dus zilele line,
Puiu mâna p'a mea frunte și caut un mormânt.

Din zilele trecute, din vechia fericire,
Din vârsta mea de aur, din sfântul lor amor,
Idei au rămas numai, precum o nălucire
Rămâne dimineța din visuri care sbor.

Așa fără 'ndoială, amara mea viață,
D'acum e pentru mine nisip neroditor,
Ce vara îl usucă și iarna îl îngheață,
Și nici o floare n'află sărmanul călător.

Dar însă suvenirul ființelor iubite
Va fi la al meu suflet în veci înfățișat:
Ca frunzele aduse de vijelii pornite
La vechia lor tulpină ce-odată le-a purtat.

Din visurile voastre, nădejdi amăgitoare,
Acum peste măsură mă văz îndestulat;
Fugiți zadarnici zile, ce griji omorâtoare
Pe tânăra mea frunte curând ați adunat.

Când toamna se arată al ernii rece soare,
Copacii plini de jale pierd frunza, se usuc' :
Așa nenorocirea uscând a vârștii-mi floare,
Zic lumii un adio : iau lira și mă duc.

II.

EPISTOLE ȘI SATIRE

EPISTOLĂ
MARELUI LOGOFĂT I. VĂCĂRESCU

Autorul «Primăverii Amourului»

Tu, care-ai fost din pruncie al Muzelor favorit,
Și, ca strămoșească-avere, geniul l-ai moștenit,
Cântător al primăverii, ce ai darul a plăcea,
A fi 'nalt cu deslușire, simplū fără a cădea;
Care lucruri mici de sine, știi să le mărești frumos
Și să nu zici niciodată cuvânt ce-ar fi de prisos;
Dacă mai gândești și astăzi cum atuncea socoteai,
Când hotărât de natură să fii poet mă credeai,
Fără' a-ți vorbi de folosul bunelor tale poveți,
La a mea nedeslușire, alerg, încă să mă 'nveți,

Când ne'nțeleasa natură, din sânu-i cel roditor,
Cu talentul poeziei naște pe un muritor,

(Fără să mergem departe, atât aş dorî să-mi spui)
Hotărăşte de odată şi felul scrierii lui?
Mulţi îmi zic cum că aceasta nu e de tăgăduit,
Şi că tot omul s'apleacă la ce este mai pornit;
Că acela ce 'n tragèdii face patimi a vorbi,
Nu poate şi 'n elegie chinurile a descri ;
Dacă iar în cea din urmă ştii frumos să zugrăveşti,
Plăcerea, melancolia, amor, chinuri sufleteşti,
Al Odei cei înfocate ton înalt nu poţi să-l ții,
Nici să alergi p'ale slavei pline de sânge câmpii.
Felurile-s osebite, şi voesc osebit dar :
Cine 'n mai multe se cearcă, osteneala-i e 'n zadar.

Eu dar, ce, din cruda-mi vârstă, de când ochii am deschis,
Când a 'nceput pentru mine al vieţii amar vis,
Am iubit de o potrivă tot ce mi-a părut frumos,
Tot ce sufletul înalţă şi e minţii de folos,—
Poet cum pociu a mă crede, când al lirei Dumnezeu
Încă nu vrea să-mi arate care este felul meu ?
Tot ce-mi place mă aprinde şi'n minutul ce citesc
A putea lucra întocmai d'o cam dată socotesc ;
Apoi vine cugetarea. Pe-al meu duh îl întreb : «Ştii,
Dacă tu în felu-acesta eşti născut sau nu să scrii?»
Câte planuri astă aspră idee mi-a stânjinit!
Şi din ce cărări plăcute, cu putere m'a oprit!

Eu asemăn a mea stare cu a unui călător,
Care, neștiindu-și calea fără povătuitor,
Se oprește p' o câmpie și, cu totul întristat,
Drumuri vede, dar nu știe care e adevărat;
Pleacă, se întoarce 'ndată, se pornește iar pe loc,
Pierde vremea prețioasă și aleargă 'ntr'un noroc.
Astfel sînt și eu: ca dănsul totdeauna rătăcit,
Ca să nu-l perz, lăsând drumul, poate când l-am nemerit.
Apoi nu ajunge-atîta, ci și chiar când mă pornesc,
A lucra cu hotărâre, pe un plan ce îmi croesc,
Nu pociu păzi cuviința, nici c'un umblet măsurat,
La sfârșit s'ajung d'adrechtul fără să mă mai abat.
Dacă descriu o pădure, sumă de copaci îi las
Și la un stejar mai mare trec cu un repede pas.
Dacă sunt într'o grădină, pe la flori de rînd nu merg,
Ci la trandafiri îndată, și apoi la crin alerg.
Depărtarea cea mai mare și ocolul cel mai lung,
Un ceas nu mă zăbovește: fac trei pasuri și ajung.
Mărunțișurile-mi scapă și ideile ce-mi vin,
Dacă 'ncep cu o zâmbire, se sfârșesc cu un suspin.
Aplicarea îmi lipsește, și n'am darul însemnat,
A strica și a preface cîte sînt de îndreptat.
Fără astă slăbiciune ceva tot aș isbuti,
Osteneala și răbdarea pot or' ce a dobândi.

Inșă eu, ca să mă apăr, las un lucru început,
Și 'ntr'un sfert stric câteodată ce 'ntr'o lună am făcut,
De pământ trântesc condeiul, meseria o urăsc,
Și să nu-l mai iau în viață, eu mă jur și hotărâsc.
Dar, precum Boileau zice: un neastâmpăr ne'nteles
Ne'ncetat se'mpotrivește hotărârii ce-am ales ;
De urechi par'că mă trage, din somn noaptea mă deștept
Și cu multă plecăciune rima mândră o aștept.

Patima inimei mele, chiar și streine nevoi,
A le pune pe hârtie, sunt silit fără să voiu.
Apoi când în Elegie destul nu pociu să vorbesc,
Și s'arăt fără sfială toate câte socotesc,
Vre un dobitoc îndată vine înaintea mea,
Și-mi rădică cu lesnire sarcina or' cât de grea:
Lupii, urșii îmi fac slujbă, leii chiar mi se supun :
Adevărul d'un preț mare, când le poruncese ei spun.

Socotese că putem zice, fără să ne îndoim,
Că e prea bun pentru fabuli veacul în care trăim ;
Măcar că se află oameni care nu pricep de loc,
Cum a putut să vorbească un sălbatic dobitoc,
Și care vin să te 'ntrebe, dacă e adevărat,
Că în vremea veche câinii au vorbit așa curat ?

Insă, cum știi foarte bine, adevărul desvălit,
Fără mască, între oameni lesne nu e priimit;
Și, sub feluri de podoabe dacă nu îl tăinuiești,
Ne'nteapta lui ivire poate scump să o plătești.

Tu dar, care-ai zis odată cum că neamurile încep
Prin poezie, ființa și-a lor stare de-și pricep,
Slăbiciunea muzei mele, vino a o îndrepta,
Căci de scriu astăzi în versuri, asta este vina ta;
Tu, amorul poeziei mie mi l-ai însuflat,
Și exemple îndestule de ce e frumos ai dat.

Așa, când viitorimea, al nostru judecător,
Care, fără de sfială, aspru, nepărtinitor,
L'al său tribunāl supune pe rășboinicii vestiți,
Pe Despoți și pe Miniștri, Scriitorii străluciți,
Va voi să cerceteze pe acei care întâi,
Stătură începătorii româneștei Poezii, —
In rândul celor de frunte, numele tău va găsi,
Și a 'ntemeerii cinste de la ea vei dobândi:
Sunt mult mai vrednici de slavă acei care au făcut,
In științe sau în arte, fericitul început,
Decât cei ce după dânșii, și de dânșii îndreptați,
Au ajuns desăvârșirea de exemplu-i ajutați,

EPISTOLĂ

D-lui COLONEL I. CÂMPINEANUL

Prietene, mai ții minte acele povățuiri,
Care-mi dai la ale mele trecute nemulțumiri?
C'aveai cuvânt, o văz bine; eu prea înșelat eram,
Când socoteam de cumplite; relele ce-atunci cercam.
Intr'o zi (de atunci însă multă vreme a trecut),
Povestindu-ți eu o nouă neplăcere ce-am avut,
Te-ai întors, și c'o zâmbire: «Văz adevărat», mi-ai zis,
«Și cunosc că ai dreptate, dar arată-o în scris,
«Și în versuri, iar nu 'n proză, căci, ori câți sunteți poeți,
«Voe a vă plânge 'n proză de l'Apòlon nu aveți».

Uitasem această glumă. Acum fără să gândesc
Cea dintre noi depărtare, locul unde locuiesc,—
Ne'ngrijirea, nelucrarea poet mă silesc să fiu,
Și în versuri de un stânjin lucruri de nimic să-ți scriu.

Aici nu sunt văi sau dealuri; nu sînt crînguri sau păduri.
Care 'mpodobesc cu fală sînul veselei naturi,
Și, de unde își înalță cîntărețul sburător
Imnurile-armonioase l'al naturii Ziditor,
Nu e locul ispirării ș'al înaltei cugetări,
Ce umple duhul de gânduri, inima de desfătări;
Ci câmpie fără margini, ce arată ne'ncetat
O vedere monotona ochiului cel intristat.
Spre amiază-zî se vede niște pomi și niște vii,
Niște sălcii semănite ici și colea pe câmpii;
Iar la răsărit, departe, a lor frunte își ivesc
Niște munți care cu slava cea pierdută se fălesc.
Spre apus curge o apă, între două țări hotar:
Frați a căror neunire a avut sfârșit amar.
Pe o margine e Zimbrul, iar pe alta un Vultûr,
Care nici nu mai visează de al Tibrului murmur,
Care, subt o nouă formă și numire ce-a luat,
Ca mulți, cîntecul, purtarea și năravul și-a schimbat.
Alt, ori încotro 'ntorci ochii și ori încotro privești,
Nimic nu se mai arată, deșertul îl întâlnești.
Se preumblă peste câmpuri milioane de tîntari,
Care, după răutate, seamănă a oameni mari;
Mușcă cât îi iartă gura, și cu câte au puteri,
Prin cîntări mă desfătează, parc'ar fi paracliseri.

Turme de oi sunt mulțime, însă încă n'am găsit
Un păstor ca în idile, un cioban de pismuit.
Și nu știu cum, în vechime, atâți mari biruitori
Părăseau avere, slavă și trăiau între păstori.
Dar adeseaori poeții lucrurile zugrăvesc
Nu precum sunt în ființă, ci cum și le 'nchipuesc.
Și acei ce fericita neavere-au lăudat,
Ale ei dulceți și bunuri, nu crez să le fi gustat.
Nimfele le văz desculțe; îmbrăcate 'n piei de oi,
Păstoritele, pe viscol, pe furtune și pe ploii,
De a lor ticăloșie ocolite ca d'un lanț,
Iti ridică toată pofta de a face vr'un romanț.
Mie-mi pare rău din suflet, căci, de aș fi nemerit
Ciobăncuțe cum văzusem într'o carte ce-am cetit,
Ca un om care din fire nu am fost Aristocrat,
Fără perdere de vreme m'aș fi și amoretat.
Acum însă, ce pociu face, cu ce mijloc să suspin,
Când nimica nu mă doare și când nu simț niciun chin?
Bine-ar fi dacă vederea aș putea s'o amăgesc,
Ș'un obiect ce urât este frumos să-l închipuesc;
Dar, măcar deși 'nchiz ochii, nu pociu imita de tot
Pe modelul rătăcirii, pe viteazul *Don Chisot*.

Așa, mărginit în sine-mi, trăesc acî ca un sfânt,
Și 'mpărat al neființei mi se pare cum că sunt,

Fericit, când se întâmplă, gonit de vr'un viscol greu,
Un călător să s'abată puțin în locașul meu!

Nu că e deșert pământul de tot de locuitori;
P'în prejur sunt câțiva nobili de moși stăpânitori,
Care din copilărie aici s'au obișnuit,
Ș'ale lui Avraam bunuri din strămoși au moștenit;
Dar vorbesc numai de vreme, nu 'nvățară-a se gândi,
Și, decât zilele lunii, alta nu doresc a ști.
Poate vrei să-i afli-anume, însă alt nu pociu să-ți spui
Decât că fieștecare e copil al mumei lui.

Nu de mult unul dintr'înșii părăsise-al său locaș,
Cu cuvânt că-l locuște al cerurilor vrăjmaș;
Dar, în zilele trecute, după cum am auzit,
C'o sfeștanie și-o cruce pe toți dracii i-a gonit.
Despre altele, buni oameni; ei sînt gata-a arăta
Că, după sfânta Scriptură, cred tot făr'a cerceta.
«Pentru ce?» ăst cuvânt aspru, la auz supărător
Și de turburări grozave lumii pricinuitor, —
Cuvânt vrednic de osândă, care totdeauna-a fost
Ca un termin de chimie la norodul acest prost, —
Nu se zice p'aste țarmuri, unde omul liniștit
Se îngrașă 'n neștiință, ca în veacul aurit.

Dar destul, iubită Muză, stăi să te mai odihnești,
Că puterea ți-este slabă și cam lesne ostenești.

Și tu, înțelept prieten, care adesea-ori mi-ai dat
Povețe folositoare, ce eu nu prea le-am urmat;
Ale cărui fapte bune sunt vrednice-a se cinsti,
Și o dreaptă răsplătire merită a dobândi,—
De se vor pune vr'odată, în cumpenile cerești,
La porțile veșniciei purtările omenești,—
Adio! de ale mele nu-ți mai vorbesc rătăcirii!
Singur, pricină adesea mi-am fost de nenorociri,
Măcar că și a mea soartă, care nu prea mi-a zâmbit,
Ne'ncetat ca o fantomă pretutindeni m'a gonit.

Dar ce sunt relele mele? Nimicurile socotesc,
Când eu ale soartei tale nedreptăți le-asemuesc.
Astfel, când de pe un munte mă uit în jos pe pământ,
Dealurile celelalte foarte mici îmi par că sunt:
Ochiul abia se oprește p'al lor vârf neînsemnat,
Și mare îmi pare numai muntele cel înălțat.

EPISTOLĂ
D-lui MAIOR VOINESCU II

Ziceai că, în viață, cea mai plăcută stare
E a omului slobod de or'ce 'nsărcinare,
Care grijile lumii departe le aruncă,
Și'n pace, în tăcere, în liniște adâncă,
Lungit frumos pe spată, cu un ciubuc în gură,
Avându-și întru toate plăcerea de măsură,
La fumul ce se 'nalță se uită, se gândește,
Și slava drept nimica, drept fum o socotește.

Tu dar, apostol vrednic al acestei doctrine
Care ne izbăvește de grijile streine,
Spune-mi, prin ce mijloace pociu firea a-mi preface
Și zilele ca alții să le petrec în pace?
Cum să mă scap de muze, de vechia tiranie,
De ale lor capriții, de-a lor chochetărie,

Care întotdeauna mi-au fost supărătoare,
Și pricini felurite de lungă întristare ?
In ce muzele noastre pot să ne folosească ?
Nici chiar de un datornic nu știu să ne plătească !

In zadar mai deunăzi, am vrut, prin poezie,
Să scap d'o bagatelă, d'o mică datorie,
Ș'am arătat acelui care cerea parale,
Că viața e scurtă și vrednică de jale ;
Că aurul, argintul, metaluri păcătoase,
La omul ce-o să moară nu sunt trebuincioase ;
Că averea n'o ducem în lumea viitoare ;
I-am făgăduit încă o elegie mare,
Care pe larg să-i spue, curat să-i dovedească,
Cum trebuie averea să o desprețuiască,
Și versuri din grămadă i-am dat ca să-și aleagă ;
    Dar toat'a mea silință
    A fost peste putință,
Puterea armoniei să-l fac s'o înțeleagă.

M'aș mângâia d'aceasta, când aș vedea că poate
Prin scrieri s'ar preface năravuri desfrânate ;
Atunci, lăsând odihna pentru-al mulțimii bine,
Aș zice și aș face cât spânzură de mine.

Acum însă ce ese d'oiu alerga p'în casă,
De m'oiu lovî d'un scaun, de sobă și de masă,
Ca să arăt în versuri, în rânduri măsurate,
Că cinstea și virtutea sunt lucruri laudate,
Că numai fapta bună este isvor de bine,
Iar cea rea își aduce pedeapsa ei cu sine?
Aste sunt prea frumoase și bune pe hârtie,
Cine însă le-ascultă sau va ca să le știe?
De când lumea e lume, ce carte omenească
Putu de fapte rele pe oameni să oprească,
Tiranilor să 'nsufle a neamului iubire,
Pe cei fără de suflet să-i facă cu simțire,
Pe hoți să-i îndemneze cu cinste să trăiască,
Și câți judec' norodul să nu-l năpăstuiască?
Cânte lupii și urșii în pilde cât le place:
Omu-și caută treaba și tot ce-a 'nvățat face.
Povetele sunt vorbe, dar fapta e departe;
Și prea puțini urmează morala dintr'o carte.

De aş avea 'nceai darul să scriu de porunceală,
Și, când cearcă pământul vreo mică sguduială,
Să fac câte-o duzină de ode sugrumate
Să laud rău sau bine, aş fi mulțumit poate;
In vreme ce, acuma, vorbind cum mi se pare,
Imi fac vrășmași. Sunt oameni ce nu iau îndreptare,

Iar mai vârtos aceia ce vor să ne muncească,
Cântându-ne cu iadul cântarea cea drăcească.

Tu știi că am pățit-o, când am cercat a spune
Că versuri schilogite nu crez să fie bune
Și că deocamdată noi nu știm latinește.
Ura neîmpăcată, ce'n furia-i scrâșnește,
Și-a revărsat veninul, a vrut să-și răsplătească
Și fabulele mele spre rău să tâlcuiască,
A zis: (ce urât vede a omului orbire!)
Că lupii, urșii, leii vorbesc de stăpânire;
Că lupul e cutare, ce judecă, despoae,
Și ia de pe om pielea ca lăpșul de pe oae;
Că lebăda e omul ce dă povățuire
Acelor care umblă pe cale de peire;
Că boul e cutare ajuns în treaptă mare,
Dator de or'ce bine la oarba întâmplare;
Și 'n sfârșit, că măgarul, ce sbiară și răcnește,
E un autor jalnic ce prost ne sfătuește.
Iată ce înțelesuri și ce cugete rele,
Vrăjmașii fără lege dau scrierilor mele!

Apoi pas'de lucrează în aste vremi de jale,
Când vor să 'nceurce Statul în pricini literare.

În zadar și censura, de mine 'ncredințată,
Și alți câțiva prieteni cu bună judecată
Mă apără în lume, le spun, că au greșeală,—
Căci ei o țin tot una și zic că nu se 'nșală.
Mulțumesc astă dată și stăpânirii noastre,
Care nici vru s'asculte la vorbe așa proaste.
Altfel, zău, îmi e teamă că, 'n loc de mulțumire,
M'ar fi făcut prieten cu vre o mânăstire,
Unde, spălându-mi vina prin post și nemâncare,
Mergeam în raiu d'adrechtul și fără cercetare.

De ce, domnilor critici, atâta urâciune ?
Dobitoacele mele au eugete prea bune ;
Și numai ton de cârciumi, poezii monstruoase
Censura cea deșteaptă e drept să nu le lase ;
Ele ne strică gustul, și trista lor manie
Parnasul îl preface în proastă băcănie ;
Dar fabulele mele de tot nevinovate
Nu se ating de nimeni, n'au personalitate.
De vă găsiți în ele, îmi pare foarte bine ;
Însă, de vă e teamă, ca nu cumva, prin mine,
Să se 'ndrepteze lumea, greșeala vă e proastă ;
Puteți să luați pildă chiar dela dumneavoastră
Care nu vă prefaceți și, fără încetare,
Acelor ce v'ascultă, aduceți supărare.

Or'cum, îmi e cam frică; de astăzi înainte,
La păsări, lighioane, voi da alte cuvinte,
Deși mai aveam încă, mărturisesc păcatul,
Să zic câteva vorbe de Pàris¹⁾ răposatul,
Care, bărbat de cinste, om plin de bunătate,
Făcea versuri d'acele ca din topor lucrate,
Cum faceți dumneavoastră. Dar iar v'auzeam gura,
Și iar mânjeați hârtie, iar v'arățați căldura;
Furioși de mânie, iar strigați după mine:
«Auzi nelegiuitul că morții nu scriu bine!
«Auzi ale cui versuri le socotește glume!
«Și cu ce chip vorbește de dușii de pe lume!
«Aceasta este vină grozavă, criminală,
«Și merită osândă, pedeapsă capitală».

Așa, ca să nu sufer strigări, nemulțumire,
Ca să nu trag asupra-mi vre o nenorocire,
Gândește-te și-mi spune un mijloc de 'ndreptare,
Tu, care petreci vremea în sfântă nelucrare,
Care ai scri prea bine, de ai avea dorința,
Dar care în odihnă îți mărginești silința,—
Spune-mi cum pociu de rimă, de muză-a mă desface,
Și eu, drept răsplătire, o satiră ți-oiu face.

---

¹⁾ E vorba de *Pàris Momuleanu*, poet prozaic moralist, contemporan cu *Iancu Văcărescu* (N. E.).

EPISTOLĂ

D-lui ALEXANDRU DONICI,

Fabulist moldovean

Cum măsoari ți se măsoară: este un proverb știut.
Aste versuri, de lungimea celor ce tu mi-ai făcut,
Sunt pornite să-ți aducă ale mele mulțumiri,
Sunt răspuns la ale tale vrednici de cinste gândiri.

Nu știi bine dacă cerul, precum zici, m'a înzestrat
C'un talent ce mi se pare puțin, slab, neînsemnat;
Dar iubesc talentu-acesta, care tu îl prețuești:
Tot ce e mai sfânt, mai nobil, în duh, inimi omenеști,
Prin el ni se 'nfățișează, — și al binelui amor
Se aprinde la făclia unui geniu creator.
Pe acei ce mi-i dai pildă, eu adesea i-am citit;
La o slavă meritată, cu mândrie m'am smerit.

Să-i urmez este alt lucru; cinstea poate o dorese,
Dar a lui Torquato ¹⁾ soartă nicidecum n'o pismuese.
Am temeinice cuvinte: mă eunose, mă simt prea mic
Și nevrednic, să iau urma unui mare mucenic.

Crez cu tine că talentul ne e din cer dăruit,
Că e foc care se stinge, dacă nu va fi hrănit,
Și, de am o zi mai lină, un ceas bun de întâlnesc,
Cu plăcere a-l aprinde, a-i da hrană mă silesc.
Dar pe om ș'a lui natură destul nu ai cercetat,
De voești să fiu ca râul, care curge ne'ncetat.
Acel râu trece p' o vale, pe câmpie, p' între flori;
Iar prin relele vieții e mai greu să te strecoari;
Prozaice umilințe nu poezi a le înfrunta.

Tu vezi vremile de astăzi. Te'ntreb, dacă muza ta,
Poftită la tribunaluri, ar merge să dea cuvânt,
Să spue în bună proză de ce umblă după vânt.
De ți-ar zice judecata: «Fiind c'am aflat că scrii,
«Fiindcă vorbești cu norii și pui slove pe hârtii,

---

¹⁾ E vorba de *Torquato Tasso*, marele poet italian, autorul epopeii «*Gerusalemă liberată*», care a suferit mult din pricina temperamentului său poetic. (N. E.).

«Adu versurile tale, avem poftă să citim,
«Și, de n'ai ȳatins pe nimeni, noi osânda-ți mărginim»:
Dacă, zic, plăceri d'acestea de l'ai tăi ai fi cercat,
La atâtea dobitoace suflet oare ai fi dat?
Ai fi zis cu îndrăsneală de-un vulpoi judecător,
Că il vezi câteodată *cu puf alb pe botișor*?
Că, în cumpăna dreptății, cazul el l-a cumpănit
Până ce prigonitorii cu nimic s'au pomenit?

La voi sunt mai domoli oameni, ei nu s'ating de nimic;
Aicea dau de nevoie, or'ce mă încere să zic.
De voiu să cânt eroismul bunilor noștri strămoși,
Auz o sută de glasuri: «Ce? noi suntem ticăloși?
«Numai cei vechi îți plac ție? Prilejul s'a 'nfățișat,
«Și noi dovezi de virtute, curaj nu am arătat?»
De laud vr'un om de merit, vreun amplotiat cinstit,
«A! îmi zic de pe delături, pe noi acum te-ai pornit?
«Lăudând faptele bune, arăți, și învederat,—
«Că nu suntem de aceia! Pe noi tu ne-ai satirat!»
Căci dumnealor știu prea bine, ea oameni care citese,
Că, în lauda virtuții, acei răi se osândesc.

De ar fi o mulțămire să te vezi în tipar dat,
Și, pe uliți, câteodată cu degetul arătat;

S'auzi: «ăsta e cutare»! — apoi eu te-aş fericî
Pentru scrierile tale ce iubesc a le citî,
Ale căroră sujeturi, stil uşor şi lămurit,
Au a fabulei plăcute merit netăgăduit.

Suţul zice într'o carte că, în Grecia, de vrei,
Poţi să scrii or'ce îţi place, fără vorbe şi idei.
Mulţi din autorii noştri au acest talent dorit,
Cu locul, cu 'mprejurarea, cu vremile potrivit.
Văz că o duc foarte bine, şi eu o să-i imitez;
O să-i întrec de se poate, nimic n'o să mai lucrez;
Numai din vreme în vreme, ai să afli că trăesc,
Şi muzele din Moldova că ştiu să le preţuesc.

SATIRA DUHULUI MEU

—«Trageți toți câte-o carte! Domnule, ești cu mine.
Șezi, mă rog, împotrivă, și vezi de joacă bine!»

—«Dar ți-am spus, coconiță, că eu, din întâmplare,
Nici bine, nici nebine nu pociu să fac cercare.
Am cuvintele mele: aste jocuri plăcute,
Cu voia dumitale, îmi sînt necunoscute.»

—«Nebun, cine te-o crede; vrei să te rugăm, poate!
Astăzi chiar și copiii știu jocurile toate.
Veacul înaintează. Carò: vezi că ți-e rîndul!
Dar ce făcuși acolo! Unde îți este gîndul?
Cînd eu am dat pe Riga, bați cu alta mai mare?
Astfel de neștiință e lucru de mirare!»

Aşa-mi zicea deunăzi, cu totul supărată,
O damă ce la jocuri e foarte învăţată.
Apoi, şoptind pe taină cu câteva vecine:
— «Vedeţi, zise, ce soartă şi ce păcat pe mine?
Două greşeli ca asta, zău, sufletul mi-l scot:
A! ce nenorocire, *ma chère*, ce idiot!»

— «Vino acum de faţă şi stăi la judecată,
Tu, care le faci astea, fiinţă prea ciudată,
Ce vrei să joci o rolă în lumea trecătoare;
De ce treabă mi-eşti bună, putere gânditoare,
Când nu pociu la nimica să mă ajut cu tine,
Când nu te-ai deprins încă nici vistul să-l joci bine?»

Nu mai eşti tu acela care 'n copilărie
Ştiai pe dinafară vestit' Alecsăndrie,
Şi vieţa ciudată a unui craiu cu minte,
Care lăsa pe dracu' fără încălţăminte ?¹⁾

---

¹⁾ Arghir, eroul poemei ce poartă numele lui, a furat dela dracul o pereche de papuci, care slujeau drept aripi aceluia ce se încălţa cu dânsii.

Tu, care, mai în urmă, răsând d'aceste toate,
De rost puteai a spune tragèdii însemnate,
«Meropa», «Atalia», și altele mai multe,
Declamându-le toate cui vrea să te asculte?»

— «Negreșit», îmi vei zice, «țiu minte ce îmi place,
Dar cărțile cu mine e greu să se împace;
Mai lesne pociu a spune hoțiile urmate
La zece tribunale, sub nume de dreptate;
Mai lesne pociu să număr, pe degetele mele,
Câți sfinți avem pe lună și câte versuri rele,
Decât să bag de seamă ce carte nu e dată,
A cui este mai mică, și cine o să bată.

Când sunt în adunare, n'am altă mulțumire,
Decât să se deschiză sujeturi de vorbire;
Atunci, sunt gata, slobod, ascult și, cu plăcere,
Tușesc, zâmbesc, mă leagăn, și-mi dau a mea părere».

— «Frumos răspuns! Ascultă: pe cât mie îmi pare
De lume, de năravuri ai slabă încercare.
Trebue să știi jocul și danțul, ce-ți lipsește,
Și niște mici petreceri ce se zic românește

«Jocuri nevinovate». Nevinovate fie,
Măcar că vini destule din ele pot să vie.
Trebue să faci pasuri și complimente bune;
La vorbe serioase, când alții se vor pune,
Să n'ascuți, — să spui glume, să scoți la jucării,
Și, pân' a râde alții, să râzi tu mai întâi.

«Vezi domnișorul cela care toate le știe,
Căruia vorba, duhul, îi stă în pălărie,
In chipul d'a o scoate cu grații prefăcute?
Hainele după dânsul sunt la Paris cusute:
Singur ne'ncredințează. Lorneta atârnată
Este și mai străină, d'o formă minunată;
Vrea s'o cumpere Prințul, dar, ca un om cu minte,
Dumnealui o tocmise ceva mai înainte.

Când le-a spus astea toate, o ia la ochi, privește
Chiar pe dama aceea cu care-atunci vorbește;
I-o dă în nas, se pleacă, și, înfârșit, o lasă,
Zicându-i: «Ce lornetă: te-arată mai frumoasă!»

«Fieși cine cunoaște ce cap tânărul are ;
Dar, pentru că dă bine din mâni și din picioare,
Și trânteste la vorbe fără să se gândească,
Am văzut multă lume cu duh să-l socotească.
Iată de ce talente avem noi trebuință !

«Dar tu, care uiți lesne, duh fără de știință,
Socotești că poți oare, prin altfel de mijloace,
Arătându-te 'n lume, vre o figur' a face ?
Pretenția aceasta mi s'ar părea ciudată.

«Când pe la nunte, baluri ne ducem vre o dată,
Căci, din nenorocire, puternica natură
Ne-a unit împreună cu-o strânsă legătură,
Râz, văzându-te singur și într'un colț d'o parte,
Par'c'ai fi mers acolo ca să compui ó carte,
Iar nu ca să te bucuri cu lumea dimpreună.
Dacă vreo coconiță, frumoasă, dulce, bună,
Crezând că ne prefacem, ne'ndeamnă, ne poștește,
Ne ia la joc,—greșala-i îndată și-o plătește :
Rar să se afle damă de mijloc așa tare,
Ca să n'o faci să cază la cea d'ântăi mișcare.
Asta îți e talentul și darurile toate !

«Cât pentru darul vorbei, ce crezi că îl ai poate,
E numai o părere; îți ceiu și ertăciune,
Că nici pentru prietini minciuni nu voiu a spune.
Adevărat se 'ntâmplă să zici, pe la soroace,
Câte o vorbă două, care la unii place;
In câte rânduri însă, distracțiile tale
Te fac să scoți cuvinte ce nu ar fi cu cale!
Să superi din greșală persoane însemnate,
Ba încă câteodată și dame delicate :
Râzând d'acele două, statornică pereche,
Care își petrec seara șoptindu-și la ureche;
De celelalte patru contese ideale,
Umflate de pretenții și vrednice de jale,
Pe care, dacă prințul le ia la bal de mână,
Nu mai vorbesc cu nimeni câte o săptămână.
Astăzi râzi d'o pedantă, mâine d'o prețioasă;
Zici de una ajunsă în vârsta cuvioasă,
Că atestatul vremii nu va să-l priimească;
Și d'alta ce iubește de cinste să vorbească,
Ce laudă virtutea și'n veci ți-o pomenește,
Zici că e virtuoasă cât știm noi evreește.

«Greșelile acestea îți fac un urât nume.
Tu știi ce se întâmplă, când se aude 'n lume
Că cinevași s'apucă cusururi să arate, —
Mulți scot subt al lui nume minciuni nenumărate:
S'a vorbit într'o casă de un fanfaron mare,
Declarând sentimente ce singur nu le are,
Care la lot ar pune suflarea omenească,
Când cineva cu dânsul ar vrea să o tocmească?
S'a zis ceva de Iancu, de Stan, de Lăurescu;
Cine le-a școs aceasta?—Le-a scos Alexandrescu.
Făr'a zice nimica, singura ta zâmbire,
De te'i afla de față, e o 'nvinovățire.
In zadar te porți bine și lauzi câteodată:
Chiar lauda în gură-ți de satiră-i luată.

«Așa, în loc să critici greșalele străine,
In loc să râzi de altul, mai bine râzi de tine:
Invață danțul, vistul și multe d'al de alea,
Iar, de vrei să faci versuri, ia pildă dela Pralea.»

O PROFESIUNE DE CREDINȚĂ

Domnilor alegători, mă rog să fiu ascultat,
Și, după ce mă-ți citi, mă rog, să fiu deputat,
Căci am cuvinte să crez că la Divanul Ad-hoc,
Bine lumii o să fac și rol nobil o să joc,
După cum puteți vedea
Din mărturisirea mea.

Încă până-a nu mă naște, eu am fost patriot mare ;
Și, după ce m'am născut,
Pentru ale noastre drepturi m'am luptat fără 'ncetare,
Până într'acest minut.

Cunoscând că, într'o țară, fericirea generală
Se compune totdeauna din acea particulară,
Ca un iconom politic, prin mici slujbe, mici lefșoare,
Am îmbogățit eu Statul, cumpărându-mi moșioare ;
Iar guvernul, ce văzuse vrednicia și talentul,
Imi da ranguri pe tot anul, siluind regulamentul,

Pe când mulți păcătoși alții, lipsiți de capacitate,
Servind țării din pruncie, stau cu buzele umflate.
Apoi, când streine armii țara noastră ocupară,
Dela cine îlesnire întru toate ele-aflară?
Cine pentru zece cară a făcut ades cinci sute,
Numai ca să nu se 'ntâmples s'auz vorbe neplăcute?
Când eră în lipsă țara, subț a mea isprăvnicie,
Am ținut-o eu cu grâne precum fie cine știe.
Apoi, dacă neplătite au rămas prin multe sate,
Dacă eu la socoteală le-am trecut ceva 'ncărcate,
Am făcut-o 'n conștiință, de iubirea omenirii,
Numai spre a mă deprinde cu regula înmulțirii.
Las d'o parte ale mele ostenele și cheltuială,
Căci îmi place a le crede ne puse la îndoială.
Căci aceasta mai cu seamă fu rezonul cel mai mare,
Pentru care azi Europa, foarte recunoscătoare,
După lupte sângeroase, încheind tractat de pace
Hotări pe România fericită a o face.

Pe aceste dar temeieri, frați Români, eu vă cer votul
Și la cauza cea sacră azi mă devotez cu totul.
Apoi, dacă după-acestea mai aveți cumva dorință
Să v'arăt, printr'o programă, care e a mea credință,
La Divan ce voi susține,—vă pociti da încredințare
Că Unirea o crez sfântă, c'o voi cere cu 'nfocare;

Căci, mărindu-se pământul, lefile poate vor crește.
Însă Prinț strein nu-mi place, căci nu știe românește,
Și, când slujbe îi vom cere, el de loc n'o să privească
De suntem boeri sau ținem de vr'o casă boerească;
Ci, d'avem talent, virtute, merite sau probitate,
Calități din altă lume, foarte grele și ciudate.
Pentru- cea mai mică vină, ce o va numi hoție,
Ne vom vedea prin gazete, poate și la pușcărie.
Protejați ca și protectori, toți vom fierbe într'o oală,
Și-a străinului domnie țării.ii va fi fatală;
Și religia vom pierde și vom uita românește,
Ca în Grecia modernă, unde azi vorbește nemțește;
Pe când unul dintr'ai noștri, domn de viță românească,
Tot mai lesne o să erte slăbiciunea omenească.
Nu-l voiui ereditar încă, căci a țării veche lege
Pe domn chiar și din opincă ne dă voe a-l alege;
Și așa, cu chipu-acesta, de loc nu e de mirare,
Dacă chiar și nouă rândul ne-o veni din întâmplare,
Automia-mi place, o voiui cum e scrisă 'n carte,
O cer pentru țara 'ntreagă, dar și pentru mine 'n parte,
Adică în orice cazuri să urmez eu cum îmi place,
Fără a putea guvernul observație a-mi face.
Cât pentru Guvern și forma-i cea constituțională,
Vrând să mă declar d'acuma, simț o mare îndoială;
Căci, vorbind drept, nu știu bine ast cuvânt ce va să zică,
Si, în loc de bine țării, să nu-i fac mai rău, mi-e frică,

Dacă, cum mi-a spus un dascăl cu destulă *pricopseală*,
Un guvern în constituții e supus la socoteală;
Dacă adunări sau camere pot vorbi fără se teme,
Astea n'or să ne aducă decât pierdere de vreme,
Decât lupte fără margini și desbateri încurcate,
Care plac junimii noastre cei cu capete stricate,
Trebile cu vechia formă nu cer nici o 'mpiedecare,
Ș'un ofis, redijat bine, e o lege 'n prescurtare.

Dup'aceste dar cuvinte, frați Români, ce mă 'nțelegeți,
Puteți fără de sfială la Divan să mă alegeți,
Căci, să nu fiți la 'ndoială, vă voi face treabă bună,
Și-mi veți mulțumi odată, dacă-mi veți cădea pe mână.

Iar până să vie vremea să vedeți astă minune,
Sunt supusul dumneavoastră și mă 'nchin cu plecăciune.

RĂSBUNAREA ȘOARECILOR

SAU

MOARTEA LUI SION

I

Pe dealul Mitropoliei,
In Arhiva României,
Unde satul grămădește
Tot ce nu-i mai trebuiește,
Unde s'află aruncate
Secături nenumărate:
Hârtii, condici osândite,
Judecăți nenorocite;—
Are cuiburi din vechime
Numeroasă șorecime,
Seminție roditoare
Și de literi rozătoare.

Şeful ei, un guzgan mare,
In dosare locueşte;
Nume de Rozon el are
Şi pe poliţe domneşte.
El e strănepot de frate
Lui Raton, care odată
Trăia de sgomot departe,
Intr'o cameră privată.

Intr'o zi — nu, erà seară—
Dup'a lui Rozon poruncă,
Şoarecii toţi s'adunară
Şi, 'ntr'o tăcere adâncă,
Aste vorbe ascultară :

- «De când subt aceste bolte ne aflăm adăpostii
- «Fraţilor! voi ştiţi prea bine, cât am fost de fericiţi.
- «Şeful de azi al Arhivei, om de pace iubitor,
- «Ne-a fost, chiar ca un părinte, un zelos ocrotitor.
- «Nimeni din voi nu se plânge că din cuib a fost gonit,
- «Sau că într'aceste ziduri vr'o pisică a 'ntâlnit,
- «Sau că n'a putut să roază, de frica vr'unui duşman,
- «Pergamentele antice, condieele de divan.
- «Soarta ne era prosperă, şeful trecea zâmbitor,
- «Generaţiile noastre aveau falnic viitor.
- «Dar azi, vai! totul se schimbă, azi suntem ameninţaţi

«Să ne perdem locuința și să fim disgrațiați.
«Căci un moldovean obraznic, Sion care a cântat
«Paradisul (deși iadul el cu drept l-a meritat),
«A scris nu de multă vreme, într'un stil neomenos,
«*Că a sefului Arhivei până noi o am fi ros.*
«Apoi suferi-vom oare ca acel cutezător,
«Vrednic a purta mai bine nume de defăimător,
«Să vie precum venise, chiar într'al nostru pământ,
«Să ne strice fericirea? Nu, cât eu în viață sunt,
«Nu va fi! Acum e timpul să ne răsbunăm și noi,
«S'arătăm că 'n șoareci curge nobil sânge de eroi
«Și că păgânul acela, ce ura a meritat,
«Nume de moldovean vrednic cu nedrept a câștigat.
«Mergeți dar și 'n astă noapte picioarele vă gătiți
«Și, când s'o ivi de ziuă, cu toții pe drum să fiți,
«Ca, prin marș repede, grabnic, la Moldova să-l călcăm,
«Cine sunt șoarecii noștri și Rozon să-i arătăm.
«De veți găsi 'mpotrivire, să nu vă descurajați,
«Și, la orice întâmplare, totdeauna s'alergați
«Unde-ți zări că se mișcă vârful dela coada mea,
«Că pe a gloriei cale pururea o veți vedea».
Zise, și auzitorii așa mult au aplaudat,
Cât dulapurile toate în arhivă s'au mișcat.

A doua zi șorecimea cu mare grabă porni,
Făcù la Focșani gustare, și seara în Iași sosi.

II

Noaptea domnea în natură,
Și zefirii răcoroși
Sufle cu-aceeași măsură
La drepti sau necredincioși.
De a zilei osteneală
Sion dormea obosit:
Dormea! Fără îndoială,
În somnul lui fericit,
Visele, tainici ființe,
Din loc în loc îl purta
Și toate-ale lui dorințe
Implinite-i arăta:

C'o grațioasă munteancă, i se părea că vorbea,
Și inima ei și mâna c'o bună zestre cerea.
Când deodată el dete un țipăt îngrozitor;
Țarcovnicii cu lungi plete aleargă 'ntru ajutor;
Departamentul credinței, la care fu mădular,
Cu toți darabanii vine... însă târziu și 'n zadar:
Pe patul lui de odihnă Sion zăcea sângerat,
Ca un cașcaval de Parma pe jumătate mâncat.
Urechile lui și nasul, chiar dacă le-ar fi avut,
Atuncea să se găsească de loc nu s'a mai putut.
Numai l'a doua 'nviere eu crez că se vor găsi,
Când șoarecii le-or aduce, dacă or mai trebui.
Cu toate acestea lupta, de-o fi cum am auzit,
Mortului face onoare căci mult s'a împotrivit;

Și s'au găsit împrejurii, de mâna lui sugrumați,
Un mare număr de șoareci tot de cei mai însemnați.
Ba încă spun (dar aceasta eu nu v'o asigur,ez,
Căci fapta e de mirare, și nu îmi vine s'o crez),
Spun că și chiar comandirul, faimosul acel Rozon,
Lăsă o labă în mâna eroicului Sion.

Ce s'a întâmplat în urmă eu nici nu am cercetat,
Căci de perderea aceasta foarte mult m'am întristat.
Sion amic îmi fusese, talent și inimă avea,
Și crez c'ar fi trăit încă, dacă atunci nu murea ;
Literaturii române el ar fi fost de folos,
Dacă din nenorocire șoarecii nu l-ar fi ros.

COMETEI

ANONSATE PENTRU 13 IUNIE ¹⁾

Cometă cu lungi coade însă cu scurtă minte,
De ce vrei să arzi globul ce noi îl locuim?
El, drept, mult nu plătește, dar tot avem cuvinte
Vieța-i păcătoasă câtva să prelungim.

De ne vei arde-acuma, să știi că or să nască,
In locu-ne, ființe mai rele decât noi,
Ce 'ngrab' or să 'ntărâte mânia ta stelească,
Prin fapte mai cumplite, prin crime și război.

Ce! ai uitat tu oare potopul d'altă dată,
La care, cum s'audé, destul ai conlucrat,
Atunci când tata Noe, în luntrea-i deșălată,
Plutea pe universul subt unde înneecat?

Ei bine! omenirea ce moștenî pămîntul,
Ființe, lighioane, ce 'n urmă s'au ivit,
Intrec ele p'acelea ce și-au găsit mormîntul
In marea adâncime și monștri au nutrit?

Câmpiile de astăzi sunt ele mai mănoase
Decât cele antice? măgarii mai deștepți?
Broasca mai muzicantă în bălțile stufoase?
Tigrii mai cu blândețe, și oamenii mai drepți?

Nu, nu! bagă de seamă să nu faci o greșală,
De care mai în urmă amar să te căești;
Ba încă să dai, poate, o aspră socoteală
Prea bunului Părinte al rasei omenești.

Căci noi avem de lucru în Țara Românească;
Legi vechi și ruginite avem să le 'nnoim;
Regulamentul multe are să pătimească,
De ne-or lăsa în pace, așa precum dorim.

De ești tu executör înaltelor decrete,
Mai dă-ne un mic termin de zece mii de ani,
Să ne'ndreptăm purtarea, să ne spălăm de pete,
Să nu cădem în iaduri pe ghiare de Satani.

Atuncea, dacă globul n'o merita vieată,
Poți să-l prăjești în voe-ți, eu nu mă 'npoțrivesc;
Dar azi topește numai a inimilor ghiată
Și arde astrologii ce lumea îngrozesc.

12 Februarie 1857.

RĂSPUNSUL COMETEI

Iubit muritor,

Astăzi am primit
Prin poștia cerească
Biletul tău pornit
Din Țara Românească.

Odată cunoșteam,
Subt nume de Roman,
Un prea puternic neam,
Al lumii crud tiran —
Neam ce-l credeam perit,
Căci nu l-am mai zărit:—
Și până 'ntr'ast minut,
(Mă jur pe al meu nume)
Eu nici așa fi crezut
Că existați pe lume.
Dar, de vreme ce scriți,
Voi trebuie să fiți.

Numai nu înțeleg cine v'a putut spune
Că aveam pentru glob intenții așa bune.

E netăgăduit,
C'a lui desființare
De timp nepomenit
Mi-eră în cugetare,
In cerc tot vitios
Văzând că se 'nvârtește,
Și omul păcătos
In rele mult sporește;

Văzând că jos, la voi, mulți oameni mari și buni,
Lumii folositori, au trecut de nebuni;

Au fost persecutați
In vreme ce-au trăit,
Și foarte laudați,
După ce au murit.
Eu prea rău am urmat,
Când am lăsat odată
Pe Noe d'a scăpat
Cu luntrea-i deșălată,
Căci știi ce a făcut,
Cât liber s'a văzut?
El a sădit o vie
Și-a căzut pe beție!
Iar cu fetele lui,
Ce-a mai făcut nu spui.

Iar de atunci încoaci din el câți s'au prăsit,
Acei ce au fost tari pe cei slabi au robit.
Soarele-au spăimântat prin lupte și omor,
Pentru globul pământ ce nu era al lor.
Căci socotesc că știi, nevoe n'am să-ți spui,
Că nu-i al vostru el, ci voi sunteți ai lui.

Apoi v'ați apucat
Cerul de-ați spionat,
Prin sticle cercetând
Ce aveam noi de gând,
Ce fel ne preumblăm,
Până și ce mâncăm,
Ba încă-ați scornit
Feluri de secături,
Și pe voi v'ați numit
Alese creaturi.

Acestea, drept să spui, eu nu le sufeream,
Și răsbunarea mea în taină pregăteam,
Dar, fiindcă îmi scrii că sînteți ocupați
Proastelor voastre legi spoială să le dați;
Fiindcă ai cerut sorocul mărginit
De zece mii de ani; fiindcă mijlocit
Și-o grațioasa stea dintr'ale curții mele
Pentru câțiva poeți ce casc gura la stele;—
Mă 'nduplec în sfârșit, astâmpăr al meu foc;
Imi pui caii la grajd și coadele la toc.

Numai luați măsuri, gândiți și căutați
De indulgența mea acum să profitați.
Căci, dacă spre pământ vreodată m'oiu porni,
Vă pocii încredința că bine nu veți fi.

Scris în Palatul nostru de vară 14 Maiu 1857.

III.

FABULE

TOPORUL ȘI PĂDUREA

Minuni în vremea noastră nu văd a se mai face,
Dar că vorbea odată lemne și dobitoace,
Nu rămâne 'ndoială: pentru că, de n'ar fi,
Nici nu s'ar povesti.

Și caii lui Achil, care prooroceau,
Negreșit că au fost, de vreme ce-l trăgeau.

Intâmplarea ce știu și voi s'o povestesc,
Mi-a spus-o un bătrân pe care îl cinstesc
Și care îmi zicea
Că și el o știă
De la strămoșii lui,
Care strămoși ai lui ziceau și ei c'o știu
Dela un alt strămoș ce nu mai este viu,
Și p'ai cărui strămoși, zău, nu pociu să vi-i spuiu.

Intr'o pădure veche, în ce loc nu ne pasă,
Un țăran se dusesese să-și ia lemne de casă.
Trebue să știți însă, și pociu să dau dovadă,
Că, pe vremea aceea, toporul n'avea coadă.
Astfel se încep toate: vremea desăvârșăște
Or'ce scornește omul și or'ce duhul naște.
Așa țăranul nostru, numai cu fieru 'n mână,
Începù să slutească pădurea cea bătrână.
Tufani, palteni, ghindari se îngroziră foarte:
«Tristă veste, prieteni, să ne gătim de moarte»,
Începură să zică; «toporul e aproape!
«În fundul unei sobe țăranu-o să ne 'ngroape!»
— «E vre unul d'ai noștri cu el, ca să-i ajute?»
Zise un stejar mare, ce avea ani trei sute
Și care era singur ceva mai la o parte.
— «Nu.» — «Așa! Fiți în pace: astă dat' avem parte;
«Toporul și țăranul alt n'o să isbutească,
«Decât să ostenească».

Stejaru-avù dreptate.

După multă silință, cercări îndelungate,
Dând în dreapta și 'n stânga, cu puțină sporire,
Țăranul se întoarse fără de isbutire.

Dar când avù toporul o coadă de lemn tare,
Puteți judeca singuri ce tristă întâmplare.

Istoria aceasta, d'o fi adevărată,
Imi pare că arată,
Că în fieș' ce țară
Cele mai multe rele nu vin de pe afară;
Nu le aduc streinii; ci ni le face toate
Un pământean d'ai noștri, o rudă sau un frate.

ELEFANTUL

In vremea de demult, dobitoacele toate,

De împăratul leu sătule, desgustate,

Iși aleseră lor

Un alt stăpânitor :

Pe domnul Elefant, cu nasul învârtit,

Puternic îndestul, dar însă necioplit,

Și de cap tare, gros, cât vreți să socotiți.

Însă, ca să puteți să vi-l închîpuiți,

Mă grăbesc să vă spui.

O judecată-a lui.

Noul stăpânitor,

Cât s'a orânduit,

Puse 'n slujbă pe boi,

Iar Lupul mâncător

Se făcù favorit

Și ministru la oi.

Vă las să judecați,
Câți miei fură mâncați,
Și câte oi slutite
De fiarele cumplite!
In zadar fac strigare
Oile 'mpovărate,
Chip nu e de scăpare,
Și plângeri necurmate
Ce vin de pe la turme
Răul nu pot să-l curme.
Lupul dar își urmează
A sa nelegiuire;
Căci, de ce se lucrează,
Riga n'are de știre;
Ba, câte Lupul spune,
Le ia toate de bune.
A! când o să ne vie,
O zi de bucurie,
Zi foarte așteptată,
Și scumpă în nevoi,
Ca să vedem odată
Pe lupi mâncați de oi?
«O! asta nu se poate»,
Zic unii alții 'n lume.
Domnii mei, se pot toate,
Deși le spui drept glume.

Apoi, știți dumneavoastră,
Că Oaia este proastă,
Și că nădăjduște.
Acea ce dorește....

Acum să venim iar la vorba începută.
Văzând bieteles oi că toate o să piară,
După lungi chibzuiți s'aleseră o sută
Și merseră la Craiu izbăvire să ceară.
Craiul sta ocolit de-o numeroasă curte:
Cerbii cu coarne lungi, urșii cu coade scurte
Alcătuiau un ștab vrednic a fi privit.
Un berbec 'nvățat, ce știa să citească,
Se 'nfățișă smerit și 'ncepû să vorbească:
«Ne rugăm să-ne ascuți, Craiule strălucit,
«Și să întorci spre noi mila Măriei Tale;
«Starea 'n care ne-aflăm e vrednică de jale,
«Pentru că domnul Lup, ministru ce ne-ai dat
«In loc a ne păzi, de tot ne-a 'mputinat».

Domnul Lup, întrecbat,
Răspunse cu glas mare:
«Stăpâne luminat!
«Nici un cuvânt nu are:
«Când le-am năpăstuit?

«Când am scos biruri grele?
«Eu iau obișnuit
«De oae câte-o piele.
«Dar prostimea ciudată
«Așa e învățată,
«Și, făr' a ști ce cere,
«Va ne 'ncetat să sbiere».

Mărețul Elefant, după ce se gândește,
Dă de trei ori din cap și Lupului vorbește:
«Ascultă, zice, și ia aminte
«La ale noastre crăești cuvinte.
«Cât pentr'o piele treacă și meargă,
«Fiindcă singur spui c'ai dreptate.
«Dar pentru c'astăzi Oaia aleargă
«La mila noastră, care mult poate,
«O ert: de dajdii fie scutită;
«Ale ei plângeri voiu să le-ascult,
«Și decât pielea obișnuită
«Să nu poți cere un păr mai mult».

CÂINELE ȘI CĂȚELUL

— «Cât îmi sunt de urâte unele dobitoace,
Cum lupii, urșii, leii și alte câteva,
Care cred despre sine că prețuesc ceva!

De se trag din neam mare,

Asta e o 'ntâmplare:

Și eu poate sunt nobil, dar s'o arăt nu-mi place.
Oamenii spun adesea că 'n țări civilizate

Este egalitate.

Toate iau o schimbare, și lumea se cioplește,
Numai pe noi mândria nu ne mai părăsește.

Cât pentru mine unul, fiește cine știe

C'o am de bucurie,

Când toată lighioana, măcar și cea mai proastă,
Câine sadea, îmi zice, iar nu *domnia-voastră.*»

Așa vorbea deunăzi cu un bou oarecare
Samson,—dulău de curte, ce lătra foarte tare.

Căţelul Samurache, ce şedea la o parte

Ca simplu privitor,

Auzind vorba lor

Şi că nu au mândrie, nici capriţii deşarte,

S'apropie îndată,

Să-şi arate iubirea ce are pentru ei :

—«Gândirea voastră, zise, îmi pare minunată,

Şi simţimântul vostru îl cinstesc, fraţii mei» !

—«Noi, fraţii tăi ? răspunse Samson plin de mânie

Noi, fraţii tăi, potae ?

O să-ţi dăm o bătae

Care s'o pomeneşti!

Cunoşti tu cine suntem, şi ţi se cade ție,

Lichea neruşinată, astfel să ne vorbeşti?»

—«Dar ziceaţi...»—«Şi ce-ţi pasă? Te 'ntreb eu ce

[ziceam?

Adevărat, vorbeam

Că nu iubesc mândria şi că urăsc pe lei,

Că voiu egalitate, dar nu pentru căţei»!

Aceasta între noi adesea o vedem,

Şi numai cu cei mari egalitate vrem.

PISICA SĂLBATICĂ ȘI TIGRUL

Un cotoiu sau pisică,
Din două nu știu care,
Nici mare nici prea mică,
Dar foarte mâncătoare,
Și din soiul acela ce 'n păduri locuște
Și pe copaci trăește,
Văzù un tigrù mare
Trecând pe o cărare.
De sus, de pe ghindarul unde erà urcată,
Pisica socotì
Că poate-a-l îngrozi ;
Și, făr' a pierde vreme, se adresă îndată
La tigrul ce trecea
Fără a o vedea.
— «Ia stăi, mă rog, puțin, jupâne de pe jos,

Care te socotești
Că nu știi cine ești!
Mândria ce arăți cu noi e de prisos:
Știi din ce neam mă trag și că strămoșii mei
Sunt fii de Dumnezei?
Nemuritorii toți, din cer când au fugit,
Subt nume de pisici în lume au trăit;
Preoții egipteni în templuri îi slăvesc,
Și niște tigri mici cu noi se potrivesc!»
—«Dacă strămoșii tăi cu tine semănau,
Negreșit erau proști câți lor li s' nchinău,
Răspunse tigrul meu; iar, dacă au avut
Vr'un merit cunoscut,
Ceva dumnezeesc,—
Atunci eu te căesc,
Și pentru starea ta de milă sunt pătruns, —
Căci d'ar fi câte spui, zău, prea rău ai ajuns».

Deși mulți au zis-o, eu tot o mai zic:
Slava strămoșească pe strămoși cinstește;
In zadar nepotul cu ea se fălește,
Când e, cum se 'ntâmplă, un om de nimic.

DREPTATEA LEULUI

Leul, de multă vreme, ridicase oștire,
Să se bate cu Riga ce se numea Pardòs;
Căci era între dânșii o veche prigonire
Și gâlcevire mare, pentru un mic folos :

Vreau, adică, să știe
Cui mai mult se cuvine
Să ție pentru sine
Un petec de câmpie

Și un colț de pădure, de tot ne 'nsemnător,
Ce despărțea ținutul și staturile lor.

Acum sânge mult curse, și multe luni trecură.

Făr' a se putea ști,
Cine va birui.

Elefantul năsos
Și Bivolul peptos,
Cu Lupul, coadă lungă,
Multe isbânzi făcură.

Fieș' care tulpină era plină de sânge:
Ici se vedea un taur jumătate mâncat;
Lângă el un tovarăș ce sbiară și îl plânge;
Colo, un pore sălbatic fără două picioare;
Și, mai la vale, Vulpea se tăvălește, moare,
Oftând după curcanii ce încă i-au scăpat;
Iar mai vrednic de jale era viteazul Urs,
De două coarne groase în inimă pătruns.

Leul, văzând că lupta nu se mai isprăvește,
Trimise la Maimuță, vestită vrăjitoare,
Ce spun că știa multe și că proorocea
Intâmplările toate, după ce se trecea;
Trimise, zic, la dânsa, să-i facă o întrebare,
Cum poate să ajungă sfârșitul ce dorește.
Ea se puse pe gânduri, tuși, apoi răspunse,
Rozând cu mulțumire darurile aduse:
«Ca să poată 'mpăratul lesne să biruiască,
Trebue să jertfească
Pe acel ce în oaste e decât toți mai tare,
Mai vestit în răsboae, mai vrednic și mai mare».

Auzind astea, Leul strânse a sa oștire:
— «Lighioanelor! zise, viu să vă dau de știre
Că astăzi, din noi unul, trebue să murim:
Așa va proorocul. Rămâne-ăcum să știm
Cine este mai tare.
Cât pentru mine unul, cum vreți... dar mi se pare

Că nu prea sunt puternic, căci pățimesc de tuse».

Vulpea era aproape: — «Ce are-aface! răspunse,

Inălțimea ta ești.

Or'cât de slab pofțești.

Dar și puterea noastră

E îndestul de proastă» —

Strigară tigrii, urșii și, cu un cuvânt, toate

Lighioanele-acelea, ce erau mai colțate.

—«Nu rămâne 'ndoială», le răspunse 'mpăratul.

Epurele sărmanul,—crez că-l trăgea păcatul

Sau păcate mai multe

De mōșii lui făcute,—

Veni să-și dea părerea. Dar toți, când îl zăriră,

Asupra-i năvăliră.

«Ia, vedeți-l! strigară, cu bună 'ncredințare

El este cel mai tare!

S'ascundea urechiatul și nu-i plăcea să moară,

Ca să ne facă nouă biruința ușoară!

Pe el, copii! Luați-l: el are să 'mplinească

Ce ne-a zis proorocul din porunca cerească!»

Câinii atunci săriră

Și 'n grab' ți-l jupuiră.

Se află vreo țară, unde, l'ășa 'ntâmplare,

Să se jerească Leul? Nici una, mi se pare.

Nu știu cum se urmează, nu pricep cum se poate,

Dar văz că cei puternici ori unde au dreptate.

LUPUL MORALIST

V'am spus, cum mi se pare, de nu ați fi uitat,
Că Lupul se 'ntâmplase s'ajungă împărat.
Dar, fiindcă v'am spus-o, voi încă să vă spui
Ceea ce s'a urmat sub stăpânirea lui.

Auzind împăratul, că 'n staturile sale
Fac năpăstuiți multe păroșii dregători;
Că pravila stă 'n ghiare, că nu e deal sau vale,
Unde să nu vezi jertfe mai mulți prigonitori,—
Porunci să s'adune obșteasca adunare
Lângă un copaciu mare;
Căci vrea pe unii alții să îi cam dojenească
Și, 'n puține cuvinte,
Să le aduc' aminte
Datoriile lor.

Toți se infățișară, și 'nălțimea lupească
Incepù să vorbească
C'un glas dojenitor:

«Domnilor de tot felul, bune sunt astea toate?
Datoriile slujbei astfel le împliniți?
Nu aveți nici sfială, nici frică de păcate,
Să faceți nedreptate și să năpăstuiți?
Toate slujbele voastre țara vi le plătește;

Incă, pe la soroace,
Și câte un dar vă face.
Dar reaua nărvire
Ce o aveți din fire,
Nu se tămăduiește.
Vedeți cu ce morți grele
Se săvârșese din lume,
Și cum lasă rău nume
Acei care fac rele!

Gândiți-vă că poate veți da cuvânt odată
La 'nalta judecată;
Gândiți-vă la suflet, și luați dela mine
Pildă a face bine»!

Ast cuvânt minunat,
Pe care Domnul Lup auz că l-a 'nvățat,
Trecând pe lângă sat,
La ziua unui sfânt, când preotul citea
Și propovăduia,
Pe mulți din dregători să plângă i-a 'ndemnat.
— «Hei! ce ați hotărât, jupâni amploiati?
Oar' o să vă 'ndreptați?»

Ii întrebă atunci înălțimea 'mblănită,
Ce pūrta o manta de oae jupuită:
«Spuneți o să schimbați purtarea-vă cea proastă?»

— «Să trăiți la mulți ani, Dobitocia voastră,
Răspunse un vulpoi în slujbe lăudat:

Ne poate fi ertat,

Să vă 'ntrebăm, smerit, de vreți a ne-arăta
De unde-ați cumpărat postavul de mantă?»

Când mantaua crăiască este de piei de oae,
Atunci judecătorii, fiți siguri, că despoae.

BOUL ȘI VIȚELUL

Un bou, ca toți boii, puțin la simțire,
In zilele noastre, de soart' ajutat,
Și, decât toți frații mai cu osebite,
Dobândi 'n cireadă un post însemnat.

Un bou în post mare? Drept, cam ciudat vine;
Dar asta se 'ntâmplă în or'care loc:
Decât multă minte, știu că e mai bine
Să ai totdeauna un dram de noroc.

Așa de-a vieții veselă schimbare,
Cum și de mândrie boul stăpânit,
Se credea că este decât toți mai mare,
Că cu dânsul nimeni nu e potrivit.

Vițelul atuncea plin de bucurie,
Auzind că Unchiul s'a făcut boer,
Că are clăi sumă și livezi o mie:
«Mă duc, zise 'ndată, nițel fân săi- cer».

Făr' a pierde vreme, vițelul pornește,
Ajunge ia Unchiul, cearcă a intra;
Dar pe loc o slugă vine și-l oprește:
—«Acum doarme, zice, nu-i pociu supăra».

—«Acum, doarme? Ce fel! Pentru 'ntâiași dată
După prânz să doarmă? Obiceiul lui
Eră să nu șează ziua niciodată;
Ast somn nu prea-mi place, și o să i-o spui».

—«Ba să-ți cauți treaba, că mănânci trântea,
S'a schimbat boerul, nu e cum îl știi:
Trebue 'nainte-i să mergi cu sfială,
Priimit în casă, dacă vrei să fii».

La o mojiție atâta de mare,
Vițelul răspunse că va aștepta;
Dar Unchiul se scoală, pleacă la plimbare,
Pe lângă el trece, făr' a se uita.

•Cu mâhnire, toate băiatul le vede,
Inșă socotește că Unchiu-a orbit;
Căci, fără 'ndoială, nu putea a crede
Ca buna sa rudă să-l fi ocolit.

A doua zi iarăși, prea de dimineață,
Să-i găsească vreme, la dânsul veni;
•O slugă ce-afară îl vede că 'ngheață,
Ca să-i facă bine, de el pomeni.

—Boerule, zice, așteaptă afară
Ruda dumitale, al doamnei Vaçi fiu».

—«Cine? A mea rudă? Mergi de-l dă pe scară
N'am astfel de rude, și nici voiu să-l știu».

VULPEA LIBERALĂ

Vulpea fără 'ncetare
Strigă, în gura mare,
Că de când elefantul peste păduri domnește
Trebile merg la vale, și lumea pătimește;
Că este nedreptate;
Că va să cheltuiască
Veniturile toate
Pentru masa crăiască.

De-acestea Elefantul, când a luat de știre,
Temându-se, cu dreptul, de vre o răsvrătire,
Pe Epure la Vulpe cu un bilet trimise;
O invită la curte, o 'mbrățișă și-i zise:
— «Am aflat, jupâneasă, că ai mare talent:

Voiu să te puiu în pâne;
Și, începând de mâine,
Îți dăm, cu mulțumire,
Ca un semn de cinstire,

Al găinilor noastre întins departament;
Caută-ți bine treaba.»

— «Pe seama mea te lasă!»

Răspunse oratorul și, sărutându-i laba,
Se întoarse acasă.

In ziua viitoare,

Vulpea, ca totdeauna, veni la adunare;

Dar însă oblojită, pe subt barbă legată,

Și cu un lipan mare la cap înfășurată.

— «Ce ai, de suferi astfel?» o întrebare toate.

— «Imi e rău de aseară, imi e rău cât se poate,

Și cu trebile țării să mă lăsați în pace!

Craiul știe ce face;

El ne'ncetat gândește la al obștei folos:

Adio! sunt bolnavă: m'am înecat c'un os»

Cunosc mulți liberali: la vorbe ei se 'ntrec,

Dar, până în sfârșit, cu oase se innec'.

MIERLA ȘI BUFNIȚA

Intr'o pădure deasă, de cetăți depărtată,
Mierla se 'ntâlne seara cu bufnița umflată.
«Prietenă, îi zise, ți-aș face o 'ntrebare,
Dacă a mea 'ndrășneală n'aduce supărare:
Spune-mi, mă rog, lumina de ce nu-ți-e plăcută?
De ce stai toată ziua ascunsă, nevăzută?
Nu cunoști, cum se vede, razele dimineții,
Dulceața primăverii, plăcerile vieții;
Poate ești rușinoasă și crezi că nu cânti bine;
Dar eu și alte păsări, mai vrednici decât mine,
Îți vom da 'nvățătură și vom pune silință,
Să-ți mai subțiem glasul cât va fi cu putință.
Vino mâine la mine, să mergem ia plimbare,
Ca să faci cunoștință cu o privighetoare».
Bufnița îi răspunse: «Îți mulțumesc, iubită;
Eu cu soarele vostru nu sunt obișnuită;
Imi supără vederea. Lumea o să mă vază
Inșă, când m'oiu deprinde cu a luminii rază».

Mulți zic că neamul nostru nu este încă 'n stare,
Ca altele, să facă cercări de 'naintare;
Că 'nvătătur' adâncă, idei, filosofie,
Sunt prea vătămătoare p'a lui copilărie.
Declamația-această, pompoasă, îngâmfată,
De vreți, poate să fie despoților ertată;
Numai lor le e bună-a unui neam orbire,
Căci nu-l lasă să-și vază a sa nenorocire.
Dar, în gura acelor ce-o zic pe dinafară,
Sau e o nerozie, sau este o ocară.

Noi le-am putea răspunde puținele cuvinte
Bufniței adresate de Mierla cea cu minte:
«Ai vorbit de minune. Daria, spune-mi, vecină,
Dacă măcar cercare tu nu faci vreodată,
Să scoți cel puțin capul din noaptea 'ntunecată,
Apoi, cum te-ai deprinde cu soare, cu lumină?»

ULEUL ȘI GĂINELE

În prinse un uleu și, ducându-l acasă,
Il legă cu o sfoară,
Lângă cotet afară.

De o vecinătate așa primejdioasă,
Găini, cocoși și găște întâiu se îngroziră;
Dar cu 'nctul, cu 'nctul se mai obișnuiră.
Incepură să vie cât colea să-l privească,
Încă și să-i vorbească.

Uleul cu blândete le primì pe toate;
Le spuse că se crede din suflet norocit
Pentru vizit' aceasta, cu care l-au cinstit;
Dar îi pare rău foarte, căci el însuși nu poate
La dumnealor să vie,

Vizita să le 'ntoarcă dup' a sa datorie.
Mai adaugă însă că, dacă dumnealor
Îi vor da ajutor,
Ca să poată scăpa,
El le făgăduiește

— Și Dumnezeu cunoaște cum vorba și-o păzește —
Că la or'ce primejdii va ști a le-ajuta ;
Încă din înălțime el le va da de știre,
Când asupră-le Vulpea va face năvălire.

Astă făgăduială

Nu mai lăsă 'ndoială,

Și găinele proaste, ce doreau să găsească
Pe cineva destoinic să va să le păzească,
S'apucară de lucru ; azi mâine, se 'ncercară,
Și cu ciocuri, cu unghii, abia îl deslegară.
Uleu-și luă sborul. Dar se 'ntoarse îndată
Și răpi o găină; pe urmă două, trei;

Pe urmă, câte vrei.

— «Ce pază este asta? strigă una cu jale.

Vorba Măriei tale

Eră să ne păzești,

Iar nu să ne jertfești».

— «O! eu știu foarte bine cuvântul ce v'am dat

Și ce fel m'am jurat.

Dar, când mă juram astfel, eram legat, supus,
Acum însă sunt liber și vă vorbesc de sus».

Eu, de-aș fi fost găină, nu l-aș fi slobozit:
Dumnealor au făcut-o și văz că s'au căit.

Uleii sunt cinstiți,

Când sunt nenorociți.

CÂINELE ȘI MĂGARUL

Cu urechia pleoștită, cu coada 'ntre picioare,
Câinele, trist și jalnic, mergea pe o cărare.

După 'ndestul umblet, iată că-l întâlnește

Un măgar, și-l oprește:

— «Unde te duci»? îi zise;

Ce rău ți s'a 'ntâmpat? Știi, par'că te-a plouat,

Așa stai de mâhnit»!

— «Dar, sunt nemulțumit.

La împăratul Leu in slujbă m'am aflat;

Însă purtarea lui,

De e slobod s'o spuii,

M'a silit, în sfârșit, să fug, să-l părăsesc.

Acum cat alt stăpân; bun unde să-l găsesc?»

— «Numai d'atât te plângi? Măgarul întrebă.

Stăpânul l-ai găsit, îl vezi, de față stă.

Vino numai decât la mine să te bagi;

Eu îți făgăduesc,

Nu rău să te hrănesc:

Nimic n'o să lucrezi, nici grijă n'o să tragi».

La propunerea sa Câinele i-a răspuns:

— «Ascultă-mă, să-ți spui: e rău a fi supus

«La or' care tiran; dar slugă la Măgar

«E mai umilitor, și încă mai amar».

OGARUL ȘI EPURELE

Calitățile noastre cele mai însemnate
Ne sunt ades în lume drept crime imputate,
Mai ales când se 'ntâmplă s'aducă 'mpiedecare
La cugetări și fapte vrednici de defăimare.

Asta ne 'ncredințează
Fabula ce urmează.

Epurele-odată

Fu tras la judecată

De un ogar. În tufe-atuncea prezida

Copoiul, și sentințe fără apel el da.

Ogarul către el așa se adresă

Și 'n limba lui strigă:

— «O tu, ce prezidezi senatul cel câinesc,

Te rog, să mă ascuți: eu vin să jeluesc

De acest ticălos

Ce sufletul mi-a scos.

Căci, vrând a-l întâlni, pe deal sau pe câmpii,
El fuge par'c'ar fi gonit de vijeli;

Ș'apoi n'aleargă drept,
Cu el să poți da piept,
Ci merge tot cotiș
Și sare curmeziș;

C'un cuvânt n'are pas, nici umblet creștinesc.

Dar ce să mai vorbească?

Când chiar Măria ta, d'o fi cum am aflat,
Ai fost adesea ori de dânsul înșelat!»

—«Destul! lătră atunci Copoiul cafeniu;

Pe el nici îl ascult, purtările îi știu.

Orice pentru el crez,—și iată-l osândit

Să fie jupuit.

Carnea va rămâne pentru judecător

Și labele vor fi pentru jeluitor».

PORCUL LIBERAT

Când s'au liberat Țigani, în anul dela Hristos
O mie și... nu știu câte, unul din ei, omenos,
Vru și el să libereze pe un porc ce îl avea,
Și în jug de multă vreme lângă șatră îl ținea.
Il chemă dar, și îi zise:—«Porcule, purcelul meu,
Cunosc însumi, din cercare, jugul cât este de greu;
De aceea te fac liber: de-acum poți a viețui
Or'cum ți-o plăcea și hrana singur a ți-o dobândi.»
—«Să trăești! însă, stăpâne, în grădini pociu eu intra,
Pepeni, dovlecei și verze fără grijă a mânca?»
—«Ba nu, astea sunt oprite».—«Așa, dar îți mulțumesc.
Cu un sfert de libertate, drept să spui, nu mă'nvoesc.
Ba crez chiar că e rușine, când toți porcii au trăit
La coșare în robie, să es eu mai osebit,
Să-mi ridic mai pe sus botul și de treapta lor să fug!
Ș'apoi, ce ar zice boii văzându-mă fără jug?

Unii 'nțeleg libertatea ca porcul cel țigănesc;
Alții, deprinși cu robia, de ea greu se despărțesc.

ȘOARECELE ȘI PISICA

Un șoarece de neam și anume Raton,
Ce fusese crescut sub pat la pension,
Și care, în sfârșit, după un nobil plan,
Petrecea retras într'un vechiu parmezan, —
Intâlni într'o zi pe Chir Pisicovici,
Cotoiu care avea bun nume 'ntre pisici.
Cum că domnul Raton îndată s'a gătit
Să o ia la picior, nu e de îndoit.
Dar smeritul cotoiu, cu ochii în pământ,
Cu capu 'ntre urechi, cu un aer de sfânt,
Începù a striga: «De ce fugi, domnul meu?
Nu cumva îți fac rău? Nu cumva te gonesc?
Binele șoricesc cât de mult îl doresc
Și cât îmi ești de scump, o știe Dumnezeu!
Cunosc ce răutăți v'au făcut frații mei
Și că aveți cuvânt să vă plângeți de ei;
Dar eu nu sunt cum crezi; căci, chiar asupra lor,

Veneam să vă slujesc, de vreți un ajutor.
Eu carne nu mănânc; ba încă socotesc,
De va vrea Dumnezeu, să mă călugăresc».

La ăst frumos cuvânt, Raton înduplecat,
Văzând că Dumnezeu de martor e luat,
Iși ceru ertăciuni și-l pofti a veni
Cu neamul șoricesc a se 'mprietenî.
El duse pe la toți și îl înfățișă,
Ca un prieten bun ce norocul le dă.
Să fi văzut la ei jocuri și veselii!
Căci șoarecii cred mult la fizionomii,
Ș'a acestui strein, atâta de cinstit,
Nu le înfățișa nimic de bănuît.

Dar într'o zi, când toți îi deteră un bal,
După ce refuză, și limbi, și cașcaval,
Zicând că e în post și nu poate mânca,
Pe prietenii săi ceru a 'mbrățișa.
Ce fel de 'mbrățișeri! Ce fel de sărutat!

Pe câți gura punoa,
Indată îi jertfea,
Incât abia doi-trei cu fuga au scăpat.

Cotoiul cel smerit
E omul ipocrit.

IANI 1937
VINE

TABLA DE MATERII

	Pag.
Grigore Alexandrescu (studiu)	3
I. <i>Ode, Meditații, Balade</i>	11
Anul 1840	13
Umbra lui Mircea la Cozia	18
O impresie	21
Rugăciune	24
Ucigașul fără voce	28
Candela	33
Meditație	36
Peștera	40
Miezul nopții	43
Câinele soldatului	46
Adio la Târgoviște	49
II. <i>Epistole și satire</i>	55
Epistola marelui Logofăt I. Văcărescu	57
Epistolă D-lui Col. I. Câmpineanul	62
Epistolă D-lui Maior Voinescu II.	67
Epistolă D-lui Alexandru Donici	73
* Satira duhului meu	77
* O profesiune de credință	84

VERIFICAT
1937

IANI 1937
BIBLIOTECA
UNIVERSITATEI
BUCUREȘTI

VERIFICAT
2017

	Pag.
Răsbunarea șoarecilor sau moartea lui Sion . . .	88
X Cometei	93
X Răspunsul Cometei	95
III. <i>Fabule</i>	99
1 Toporul și Pădurea	101
1 Elefantul	104
X Câinele și Cățelul	108
1 Pisica sălbatică și Tigru	110
1 Dreptatea Leului	112
1 Lupul moralist	115
1 Boul și Vițelul	118
1 Vulpea liberală	121
1 Mierla și Bufnița	123
1 Uleul și Găinele	125
1 Câinele și măgarul	127
1 Ogarul și Epurele	129
1 Porcul liberat	131
1 Șoarecele și Pisica	132

VERIFICAT
2007